

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 24 (2155) 1991 BIRŽELIS-JUNE 11

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416)275-4672

Kaltė ir bilijonai

"Atsiprašau, žmonija, mes klydom ir kitus klaidinom. Mes laikėmės slidžioje Kremiaus viršūnėje, vienas kitą stumdami į prarajas, nes visiems tenai neužteko vietos, o nesliuogti aukštyn reikė išdavystę. Minia apačioje palauks, kol viršūnės nurims. Vergų kantrybę ugde kasdieninė baimė, nes kiekvienam įgimta saugoti savo gyvybę. Minia laukė, paradavo, dainavo ir šlovino mus vien už tai, kad kruvinais nagais įsikabinę sugebėjome viršūnėje laikytis".

TAI IR VISA Lenino valstybės istorija, kokią galėtų papasakoti kiekvienas politbiuro narys. Kartu ir išpažintis, jei iškilų nuosirdus noras viską iš naujo pradėti. Tačiau šito vis nebuvo galima niekur girdėti. Atvirkščiai — ką tik po pasauli nuskambėjo įžūlus nekaltųjų apkaltinimas ir savųjų žudikų išteisinimas, įvykdžius Gorbaciovo įsakytą "tardymą" po sausio 13-tosios žudynių Vilniuje. Tai vis tas pats per septyniolika metų pūstas ir dar vis tebepučiamas melo burbulas. Ta pati taktika, tie patys komunistinių mokyklų pareigūnai, ta pati ateistinė moralė. Vokietijos nugalėtojų tarpe, nežiūrint kiek kitos tautos gyvybėmis ir rezistencija prisidėjo prie pergalės, į paviršių iškilo tik du didieji: JAV ir Sovietų Sąjunga, kaip toj pasakoj — turtingas kunigaikštis ir ambicingas elgeta. Paskutiniame tos "pasakos herojų" Busho ir Gorbaciovo susitikime pastarasis viešai pareiškė, kad neatvažiavęs elgetauti. Deja, ekonominiai sunkumai labai jau pradėjo slėgti elgetos pečius, ir beliko viena išeitis — vakariečių bilijonai. O ką už tai tikisi gauti pinigų dalintojai? Ar laukia viešos Kremiaus išpažinties ir po to rimto posūkių demokratizmo linkme, ar tik naujų rinkų, visai nederinant politinių ėjimų su ekonominiais? Kas ir kaip į visa tai žiūri, per daug nėra žinoma. Viena visiems vakariečiams kol kas aišku: reikia gelbėti Gorbaciovą dėl jo pradėtų reformų, be kurių nebūtų buvusios jokios pradžios Europos atgaivai. Tai tiesa.

NEPAMIRŠTINA betgi, kad sovietinių reformų būtinumą iššaukė ne kas kitas, o tik pelėsiais pradėjęs atsiduoti sistemos akligatvis, tikrasis reformų pradininkas. Visiems yra aišku, kad komunistinio "rojaus" propagavimui, kasdieniniam melui išmesti bilijonai niekada nebus užtekę. Vakariečiai nesako: susirankiokite. Jie siūlo savuosius. O laisvoji žmonija tikisi, kad už tą kainą šalia visų painingų ekonominių sumetimų bus perkamas ir Kremlius prisipažinimas, be kurio nebus atsilginta nuskrastuosiemis. Pastarųjų tarpe — trys Baltijos kraštai, nežiūrint aktų, rezoliucijų, pareiškimų ir drąsių bandymų laisvai tvarkytis, vis dar okupacijos padėtyje. Derybos su Maskva nebus sėkmingos be kaltės prisiėmimo, kurį išspausit šiandien Vakarams yra puikiausia proga. Ar jie ja pasinaudos ir Baltijos valstybių prievartinio įjungimo nepripažinimą jau veiksmais parodys, greičiausiai pamatysime dar šiais metais. Numatomas Busho ir Gorbaciovo pasimatymas 1991 m. birželio pabaigoje turėtų paspartinti mūsų žingsnius į nepriklausomybės įgyvendinimą. Leninas anuomet sutartį su Lietuva pasirašė ne dėl to, kad būtų norėjęs kam nors gera padaryti, bet tik dėl to, kad buvo labai silpnas. Panaši padėtis yra ir šiandien. Rytų Europoje Maskva atrišo satelitų rankas, nes jau kitos išeities nebuvo. Sekantis ėjimas — Baltijos kraštai. Kiek mes galime prie to prisidėti — tai degantys klausimai, kurie turėtų tapti kasdieniniu varikliu be paliovos belstis į valdančiųjų sąžines: bilijonai — laisvės, o ne vergijos stiprinimui. ČS.

KANADOS ĮVYKIAI

Nauja Kanados ambasada

Kanados ministras pirm. B. Mulroney Tokijo mieste, Japonijos sostinėje, atidarė naująją Kanados ambasados pastatą, kurio projektą paruošė Vankuveryje gimęs talentingas japonų kilmės architektas Raymondas Moriyama. Aštuonių aukštų granito ir stiklo statinui buvo išleista net \$200 milijonų, bet Kanados iždai jį kainavo tik \$16 milijonų. Mat statybai buvo panaudotas Japonijos verslininkų investuotais kapitalas, kurį jie atsiims po 20-30 metų, išnuomodami dalį jiems palikto pastato. Tada visas modernus ambasados pastatas taps Kanados nuosavybe.

Architektas R. Moriyama didžiuliam pastatui pasinaudojo vaikų namuko medyje idėja, įėjimą ambasados pastatą suplanavęs ketvirtame aukšte. Jis yra apsuptas sodo su medžiais ir uolomis, primenančio Kanados provincijoms būdingus vaizdus, sukurčius torentiečio skulptoriaus T. Bieblerio. Naujoji Kanados ambasada išaugo prie Japonijos imperatoriaus rūmų sodo. Šiuo originaliu Kanados ambasados pastatu žavėsis ne tik japonai, bet ir gausūs svečiai iš viso pasaulio.

Spaudoje plačiai nuskambėjo ministerio pirm. B. Mulronio

iš Japonijos premjero T. Kaifu išgautas viešas Kanados atsiprašymas dėl žiauriuosio sąlygos II D. karo metais laikytų kanadiečių karo belaisvių. Tačiau turbūt nedaug kas tepastebėjo, kad Vankuveryje gimęs architektas R. Moriyama, Kanados ambasados projekto autorius, tada su japonais tėvais buvo išimtas iš gimtųjų namų ir trejus metus praleido uždarytas izoliacinėje Kanados stovykloje.

Daug kam gali kilti klausimas, kaip kanadiečiai pateko Japonijos karo nelaisvėn? Pasirodo, didžioji jų dalis — 1975 kariai buvo įjungti į Britanijos įgulą Hong Kongo bazėje, kurią užėmė Japonija. Kovose su japonais žuvo 303 kanadiečiai, belaisvių stovykloje buvo numarinti 254. Kanados ministras pirm. B. Mulroney dabar aplankė Hong Kongo karių kapines prie Saivano įlankos. Jose yra palaidoti 283 kanadiečiai, o belaisvių kapinėse Japonijos Hodogajoje — 137. Japonijos karo nelaisvėje buvusiems kanadiečiams nepakanka jos vyriausybės atsiprašymo. Jie iš Japonijos nori gauti \$20.000 kompensacijas, Japonija teisinasi, kad Kanada buvusių karo belaisvių reikalams jau gavo \$4 milijonus ir kad 1951-52 m. pasirašytos taikos

Lietuvių ekspedicija Kazachstane, Karlago kalinimo vietoje Spaske, tvarko mirusių tautiečių tremtinių kapus 1990 m. rugpjūtį, dalyvaujant kun. ALBINUI DUMBLIAUSKUI (jau miręs). Už kapą tvarkančių moterų — kryžius ir Lietuvos vėliavą. Nuotr. H. Paulausko

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Baltijos valstybės ir sovietų krizė

Naujas mokslo veikalas prancūzų kalba

A. LEMBERGAS

Lietuvos ir bendro likimo kaimynių Latvijos ir Estijos naujausios pastangos išsivaduoti iš sovietinės nelaisvės ir atkurti savo nepriklausomas valstybes jau tampa istorija, kuria domisi ne tik žurnalistai, bet ir mokslo žmonės. Štai Belgijoje neseniai pasirodė stambaus keturių šimtų puslapių veikalas prancūzų kalba *Baltijos respublikos ir sovietinio federalizmo krizė*. Veikalo autorius — Liuvono katalikų universiteto profesorius Romainas Yakemitchoukas.

Drąsus politologo užmojis

Istorikai paprastai nemėgsta rašyti apie tai, kas vyksta dabar. Jie laukia ligi apsisistos drumstis tekančio laiko įvykių vandenys. Ir tik po to, vartydami išlikusius dokumentus, jie imasi savo mėgstamo darbo atkurti praeitį tokią, kokia ji iš tikrųjų buvo. Tiesa, yra istorikų, kurie nevengia griebtis "karštos geležies" ir užsiima vadinamąja dabarties ar šiuolaikinės istorija. Tačiau ir jie, nenorėdami paskeisti žurnalo liūne, neskuba aprašinėti to, kas vyksta, kol viskas neatitoko ir nesudarė aiškesnės vaizdas, kurį užtikrina didesnio ar mažesnio laiko nuotolis.

Tokių abejonių neturi specialistai visuomenės mokslų atstovai. Jūs domina problema, kurias jie gvildena ir narplioja pagal savo šakos metodologiją, nors neišvengiamai užgriebia ir jų istoriją. Taip nutiko ir Liuvono katalikų universiteto profesorius Romain'ui Yakemitchouk'ui, tarptautinių santykių tyrinėtojiui politologui. Susidomėjęs vykstančia Sovietų Sąjungos krize ir jos vadovo Michailo Gorbaciovo pastangomis surasti iš jos išeitį, jis sutelkė savo dėmesį į Baltijos respublikų nepriklausomybės siekimą.

Autoriui per gana trumpą laiką pavyko surinkti daug

sutartys yra užbaigusios tolimesnę Japonijos atsakomybę.

Kanados statistika atkreipia kanadiečių dėmesį į šiemet gerokai padidėjusias nedarbo draudos išmokas. Pirmajame šių metų ketvirtyje jos pasiekė \$5 bilijonus. Už pėrnai tame laikotarpyje turėtas nedar-

(Nukelta į 9-tą psl.)

duomenų ir juos išgildinti. Savo tyrimų išvadas jau praejusiu metų rudenį jis apibendrino išsamioje studijoje, kurią tuojau išleido Karališkasis tarptautinių santykių institutas Briuselyje. Čia trumpai perbėkime šio veikalo turinį, kad susidarytume bendrą vaizdą, kas jame sukaupta.

Plati politinės istorijos perspektyva

Studiją sudaro devyni skyriai su gausiomis šaltinių ir literatūros nuorodomis, platus dokumentų priedas, pavadintų rodyklė — iš viso 408 puslapiai. Tai gana plati naujausios Baltijos valstybių istorijos apžvalga, kuri baigiasi praėjusių metų įvykiais, kai Vankuose dar niekas neabejojo Gorbaciovo gera valia ir jo reformų sėkmingumu.

Pirmame skyriuje autorius supažindina skaitytojus su Baltijos tautų praeitimi, jų santykiais su Rusija iki jų nepriklausomų valstybių sukūrimo bei tarptautinio pripažinimo po Pirmojo pasaulinio karo.

Antrame skyriuje apžvelgiamas nepriklausomos gyvenimo laikotarpis iki Antrojo pasaulinio karo pradžios. Autorius išryškina svarbiausias Baltijos valstybių politikos problemas: ūkio sunkumus nepriklausomybės pradžioje, žemės ūkio reformą, autoritetinio režimo iškilimą, tarptautinių santykių, Baltijos santarvę.

Trečiame knygos skyriuje apibūdinama Baltijos valstybių padėtis Antrojo pasaulinio karo metais. Atskiruose poskyriuose nagrinėjami tokie klausimai: Berlyno ir Maskvos sandėris, prijungimas prie Sovietų Sąjungos, vokiečių okupacija, Anglijos ir Amerikos nuomonių skirtumai Baltijos valstybių atžvilgiu, Teherano ir Jaltos konferencijų padariniai.

Ketvirtame skyriuje dėstomas aneksijos nepripažinimo klausimas tarptautinės teisės požiūriu. Toliau sekančiuose skyriuose aprašomas Baltijos valstybių sovietinimas nuo Stalino laikų iki Gorbaciovo iškilimo, jo perestroikos politika bei padariniai Baltijos respublikose.

Pats didžiausias aštuntasis knygos skyrius nagrinėja Lietuvos nepriklausomybės klausimą kovo 11-sios deklaracijos šviesoje. Galop paskutiniame skyriuje aptariami praėjusių

metų įvykiai su Jelcino iškilimu, Lietuvos blokados atšaukimu, moratoriumo paskelbimu, federacijos ir konfederacijos svarstymais.

Neišvengiama duoklė laiko dvasiai

Baigiamame žodyje autorius "vietoj išvados" pateikia savo samprotavimus dėl galimos ateities raidos. Jis pripažįsta, jog toks spėjimas pavojingas ir reikalauja nemažai drąsos. Reikia pažymėti, kad knyga buvo baigta rašyti kaip tik tada, kai Vakarai buvo labiausiai įtikėję Gorbaciovu ir jo "perestroika". Nelaisvas nuo tos įtakos ir pats autorius.

Šiandien jau visiems aišku, kad pernai vasaros pabaigoje įvyko staigus Gorbaciovo politikos posūkis, kuris nuvedė į kruvinus įvykius Vilniuje ir Rygoje šių metų sausio mėnesį. Tą posūkį daugelis laiko "perestroikos" išdavimu, jos pabaiga. Kiekvienu atveju pradingo nekritiškas susižavėjimas ir pasitikėjimas Gorbaciovo politika ir asmeniu.

Galimas dalykas, kad šiandien ir profesorius Yakemitchoukas jau negalvoja taip, kaip pernai, baigdamas rašyti savo studiją. Čia ir atsiskleidžia tas didysis pavojus, kurio bijo visi tikri istorikai, vengdami aprašinėti ir aiškinti naujausius įvykius.

Antra vertus — scripta manent: kas parašyta — palieka. Vėlesni tyrinėtojai bus dėkingi autoriui už pionieriškas pastangas sukurti bendrą pačios naujausios mūsų istorijos vaizdą. Ypač vertingas studijos priedas, kurį sudaro per 50 įvairių dokumentų, daugiausia vertimai į prancūzų kalbą. Jie leidžia skaitytojui pasėkti aprašomų ir aiškinamų įvykių ar pareiškimų eigą toje istorijoje, kurią jis pats neseniai pergyveno ir toliau ją stebi.

Šiuo metu prof. Yakemitchouko studija — pats reikšmingiausias naujausios Baltijos tautų politinės istorijos veikalas prancūziškai, kokie bebūtų trūkumai ar klaidos, kas neišvengiama tokio pobūdžio darbe.

Romain Yakemitchouk: LES REPUBLIQUES BALTES ET LA CRISE DU FEDERALISME SOVIETIQUE. Studia Diplomatique, XLII:1990. N. 4-5-6. Institut Royal des Relations Internationales, Centre Interuniversitaire de Recherche Indépendant. Bruxelles, 408 p.

Dabarties įvykiai Lietuvoje

Tūkstančiai lietuvių susitiko su popiežiumi

LIC birželio 4 d. pranešimu, tūkstančiai lietuvių peržengė Lietuvos-Lenkijos sieną Lomžoje susitikti ir kartu melstis su Šv. Tėvu. Spėjama — galėjo dalyvauti tarp 14.000 ir 24.000 maldininkų, vadovaujami Lietuvos kardinolo Vincento Sladkevičiaus. Dalyvavo ir kiti Lietuvos vyskupai.

Prezidentas Vytautas Landsbergis taipogi turėjo susitikti su popiežiumi Jonu Paulium II. Jo susitikimą sutrukdė sovietų kariuomenės apsupimas Lietuvos parlamento ir kitų valdžios įstaigų. Vietoje prezidento su popiežiumi susitiko viceprezidentas Česlovas Stankevičius, ministerio pirmininko pavaduotojas Zigmas Vaišvila ir švietimo bei kultūros ministeris Darius Kuolys ir Kazimiera Prunskienė.

Sovietų kareiviai apsupo parlamentą

Sovietų armijos kareiviai birželio 3 d. naktį, kaip praneša LIC, apsupo Lietuvos parlamento rūmus ir kitus valdiškus pastatus. Po kelių valandų kareiviai pasitraukė į savo barakus. Kai kurie sovietų kareiviai peržengė parlamento užtvartą ir užkabinė sargybinius. Buvo suėmę Tautinės gynybos departamento du karininkus, kuriuos vėliau paleido. Kareiviai gatvėse stabdė žmones, ypač jaunos, ir tikrinodami dokumentus. Vienas kareivis pasisakė, kad ieškąs armijos pabėgėlių.

Lietuvos prezidentas V. Landsbergis per televiziją kreipėsi į žmones, prašydamas savanorių saugoti parlamento rūmų. Spėjama, kad tuoj susirinko 10.000 žmonių minia. Lietuvos vyriausybės pareigūnai bandė susisiekti su Sov. Sąjungos gynybos ministru, Baltijos regiono sovietų kariuomenės vadu ir Vilniaus įgulos viršininku, bet nepavyko.

Vytautas Landsbergis pareiškė, kad birželio mėnesį galima laukti ir daugiau sovietinių išpuolių, bandančių pašalinti demokratiniu būdu išrinktą Lietuvos vyriausybę.

Baltiečių teisė būti nepriklausomais

Norvegijos užsienio reikalų ministras T. Stoltenberg'as, LIC pranešimu, kalbėdamas parlamente pareiškė, kad sovietų kareivių siautėjimas Vilniuje sukelia nerimą Norvegijos vyriausybei. "Mes turime pagrindo galvoti, kad įvykiai Vilniuje yra rimti. Jėgos demonstravimas netarnauja taikingam sprendimui", — sakė ministras — "mūsų noras yra aiškus. Mes remiame baltiečių žmonių istorinę teisę būti nepriklausomais".

Šiame numeryje:

Kaltė ir bilijonai

Nuskambėjo įžūlus nekaltųjų apkaltinimas ir žudikų išteisinimas

Baltijos valstybės ir sovietų krizė

Naujas mokslo veikalas prancūzų kalba

Pramonė Klaipėdos krašte iki 1939 metų

Nepriklausomybės laikais sparčiai vystėsi naujos įmonės

Lietuva prabilo prancūzams

Platus masto renginys "Liberte-Lituanie" Paryžiuje

Po Dievo dangumi

Lietuvė motina, išauginusi dorą ir patriotišką šeimą

Tokie Lietuvos žmonės!

Istorikė Genovaitė Gustaitė marksistinėje sprespaudoje ir dabar

Nesantaika šeimose

Skyrybos Lietuvoje, Kanadoje ir kitur

Dailininkė, nesimokiusi dailės

Elzbieta Daugvilienė kūrėja įvertinta po mirties

Vilniaus Saugumo pusrūsiose

Ramulės-Elenos Daugėlienės pergyvenimai

Vilniškės operos pajėgos Čikagoje

Vienas didžiųjų renginių Čikagoje opera "Lietuviai"

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada. Tel. (416) 275-4672. FAX (416) 275-1336. Second class mail reg. nr. 00509 LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai" REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – \$30, pusmetinė – \$16, mėnė – \$40, garbės – \$50 (Amerikoj – JAV dol.), oro paštu – \$100. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalui kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę. Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$30.00, supporter \$40.00, honorary \$50.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada.

Gudų spaudoje pasižvalgius

Gudai ir Vilniaus klausimas

Minske leidžiamas nepriklausomas gudų savaitraštis "Literatura i mastactva" ("Literatūra ir menas") kovo 29 d. laidoje išspausdino Sergej'o Dubavec'o straipsnį, pavadintą "Kas galvoja apie gudus?"

Straipsnio įžangoje rašoma: "Dar ilgai prieš Gorbaciovo referendumą buvo aišku, kad svarbiausiu punktu derybose tarp Lietuvos respublikos ir Maskvos bus Rytų Lietuva, Vilniaus kraštas, Vilnija. Kiekvienam Lietuvos žingsnyje i nepriklausomybę sovietų masinės informacijos priemonės pabrėžia šį punktą. Sako, tegul Lietuva išeina tokia, kokia atėjo 1940 metais — be Vilniaus krašto; sako, kad to reikalauja Molotovo-Ribbentropo pakto neteisybės atitaisymas; sako, kad tai ne Maskvos ambicijos, bet to krašto nelietuvių gyventojų troškimas pasilikti Sovietų Sąjungos sudėtyje."

Toliau straipsnio autorius Sergej Dubavec rašo: "Pamiršta tapo trečioji nelietuviška gyventojų dalis — gudai". (Pirmoji — rusai, antroji — lenkai. J.B.) "Jų interesams niekas neatstovauja ir jų negina. Jie yra panaudojami tam, kad būtų padidintas 'bažnytinį' lenkų skaičius, arba būtų tarnaujama imperialistiniams Maskvos tikslams šiame krašte. Jų globėjai, vietiniai kompartijos aktyvistai, rado guduose savo tikslams atsparą. Norėdami jiems įtikti, gudai neturi keisti nei tautybės, nei tikėjimo, tik užtenka stipriai pasisakyti 'prieš tuos Sąjūdžio fašistus' arba pašlovinti 'Lenino komunistinę partiją', ko, kas tiesa, jie dar neatprato daryti". (..)

Yra aišku, kad lietuviai Vilniaus neatiduos. Per daug lemtingas būtų šiam mažam kraštui jo netekimas. Jie per 60 metų į šį miestą įdėjo daug sielos, proto ir pinigų, bet svarbiausia — šiuo metu lietuvių nuosimtis Vilniuje pakilo nuo dviejų ligi penkiasdešimt vieno.

Taip pat yra aišku ir tai, kad Maskva skaičiuos kiekvieną kapelką, kiekvieną žemės metrą, netgi jeigu ir ne sau, o tik iš pikto — jiems bus vistiek".

Straipsnio autorius numato keturis Vilniaus srities likimo variantus:

1. Vilniaus sritis prijungiam prie sovietiškos Gudijos. Tai įvykus, vietiniai žmonės gaus "kompensaciją: radiacijos užterštą maistą iš Gomelio, Mogiliovo ir Vitebsko sričių. Šalčininkuose, Pabradaje ir Naujoje Vilnioje atsiras leukemija ir kitos radiacijos sukeltos ligos. Be to, gyvenimo lygis Vilniaus srityje yra aukštesnis negu Gudijoje, gerai gyvena tik aukštesnio rango komunistai.

2. Vilniaus srityje įsteigiama sovietiška Lenkijos respublika, prie kurios bus prijungtos, kaip planuoja Jan Ciechanowicz, Gardino ir Brėslaujos sritys. Prieš tokią respubliką sovietinė Gudija nepretestuos, jeigu Maskva pasakys, kad taip "reikia", ir kad tai yra "teisingas principas". Gudai tokioje respublikoje gyvens taip, kaip gyveno Vakarų Gudijoje tarpukario metais: jie bus lenkinami, kalinami ir sodinami į konclagerius, kaip buvo Pilsudskio laikais. Kraštas bus neramus, nes gudai organizuos ir reikalaus prisijungimo prie Gudijos.

3. Trečias variantas, autorius manymu, yra hipotetinis: Gudijoje valdžia paims gudų tautinis frontas "Adraždenije" (Atgimimas) ir sudarys bend-

rą valstybę su Lietuva. Gudai ir lietuviai vienoje valstybėje gyveno 500 metų. Nei lietuviams, nei gudams nutautėjimo pavojaus nebus, ir Vilnius bus apsaugotas nuo Lenkijos. 4. Landsbergio ir Vagnoriaus pastangų dėka Lietuva išliks tokia, kokia ji yra dabar. Pasak autoriaus, šis variantas gudams yra labiausia priimtinas. Jie supras, kad kompartijos tankiai neatvės nei duonos, nei butų, nei gimtosios kalbos. Gudai galėtų įsteigti savo partiją ir išrinkti atstovus į Lietuvos parlamentą, o Ignalinoje jie netgi galėtų išsirinkti savo rajoninę valdžią ir tada jiems jokių globėjų nereikėtų.

Savo straipsnį autorius baigia: "Variantai, variantai... Mes gyvename pasaulyje, kuris jau pasikeitė. Pagrindinis 'naujojo mąstymo' ideologas dabar reikalauja, kad mes galvotume senomis 'socialistinių vertybių' kategorijomis, apie kurias netgi pats kompartijos centro komiteto gensekas negali pasakyti, kad, stipriam centrui vadovaujant, būtų pasiekta 'šviesi ateitis'. Jis mums laisvės neduos, jeigu mes patys nepagalvosime apie savo likimą".

Gudai apie kunigą Petraitį

Nors Lietuvoje yra didelis dvasiškų trūkumas, tačiau lietuviai kunigai darbuojasi Ukrainoje, Gudijoje, Maskvoje, Leningrade, Novosibirske ir kitur Sovietų Sąjungoje, jeigu, dvasinės vyresybės manymu, jie yra ten labiau reikalingi negu savo krašte.

Vienam tokių kunigų, kun. Vladimir Petraitčiui, "Literatura i mastactva" s.m. gegužės 3 d. laidoje paskyrė beveik visą puslapį. Jis yra Miorų parapijos klebonas. Pagal 1925 m. Vatikano-Lenkijos konkordatą ši parapija priklauso Vilniaus arkivyskupijai. Nuo karo pabaigos Miorai priklausė Gudijai, Vitebsko apskrčiai. Kun. Petraitis skiriasi nuo daugumos Gudijos dvasiškų tuo, kad jo parapijoje yra vartojama ne "liturginė" lenkų, bet parapijiečiams suprantama gudų kalba.

Straipsnio autorė Irina Žarnasek rašo: "Pirmuosius gudiškus žodžius jis išmoko ne Mioruose, bet dar Lietuvoje, kai buvo zakristijonu Žaslių šventovėje, iš tvarkytojos Zosės. Tada jam dar nežinoma kalba jis išmoko 'Sveika Marija' ir suprato — jei pasaulyje gyvena tokia tauta, tai turi būti gyva ir jos kalba, kuria jai reikia kreiptis į Dievą".

Kun. Vladas Petraitis ne tik sako pamokslus gudų kalba, bet ir suorganizavo gudišką bažnytinį chorą, pritaikė gudiškus žodžius giesmei "Mes trokštame Dievo", organizuoja gudiškus subvėmus, ekskursijas ir klauso gudų kalba išpažinčių. Savaitraštis rašo: "Kunigui Petraičiui reikėjo teisingai, todėl jis buvo pakviestas išklausti vienos bobutės išpažintis, išklaudė dar septyniolikos, nes jų kojoms šventovė buvo per toli. Pagal to meto instrukcijas (nežinia kokio gudruolio parašytas), išvykęs kunigas negalėjo klausyti daugiau negu dviejų išpažinčių per dieną. Kun. Petraitis turėjo sumokėti 50 rublių pabaudą".

Straipsnio autorė rašo: "Žinau, kad jaunystėje Vladas Petraitis svajojo tapti gydytoju. Gal jis būtų buvęs sąžiningas ir geras medikas, ir gal ne vienas pacientas būtų jam dėkojęs už pagalbą. Tačiau aš neabejoju ir tuo, kad kelias, kurį jis pasirinko, kaip dainuo-

Pramonė Klaipėdos krašte iki 1939 metų

B. STUNDŽIA

Beveik po 700 metų vokiečių valdymo, 1923 m. sausio 15 d. buvo atgauta Klaipėda. Lietuvos Klaipėdos uostas yra ir bus gyvybinės reikšmės, o uostui Lietuva yra natūralus užnugaris.

Uostas per keliolika metų buvo modernizuotas, o krašte steigėsi ir sparčiai vystėsi naujos įmonės ir ūkinės organizacijos.

Tuo laiku Klaipėdoje buvo didžiausios Lietuvos įmonės; vienos iš senesnių laikų kitos susikūrusios po atvadavimo, nes buvo patogiausia atsigaubenti žaliavas iš užnugario bei užsienio ir gaminius užsieniui čia pat pakrauti į laivus.

Klaipėdoje ir krašte veikė maisto gaminių, medžio dirbinių, audinių, chemijos, laivų statybos ir kitokios smulkios įmonės.

Maisto gaminiai

Maisto įmonė pradėjo veikti 1928 m. Jai priklausė ir bendrovė *Lietuvos eksportas*. Turėjo didelių šaldytuvus, kuriais naudojosi ir *Pienocentras*. Buvo paruošiami bekonai, gaminamos dešros, paruošiami taukai. Vidaus rinkai aptarnauti turėjo 8 krautuvėms. Prie įmonės glaudėsi šaulių būrys, jūrų skautai, sporto klubas ir Lietuvių dirbinių susivienijimo skyrius.

Maisto bendrovė buvo pradininkas kuriant savą laivyną, kol susidarė nauja bendrovė *Lietuvos Baltijos Lloydas*. Pradžioje *Maistas* turėjo išsinuomos tris laivus. Įmonei sėkmingai vadovavo atsargos pulkininkas V. Grudinskas.

"Pienocentras"

Klaipėdos krašte, ypač Nemuno žemupyje buvo apstu derlingų pievų, todėl pieno ūkiai plėtotis buvo tinkamos sąlygos. Jau nuo seno vietos ūkininkai pasižymėjo gero naminio sviesto gamyba, kurį išveždavo į Vokietiją. *Pienocentras* pradėjo krašte steigti pienines 1928 metais, prie jų pieno nugriebimo punktų, o daug vėliau pradėjo ir sūrius gaminti.

Nors 1935 m. Vokietija buvo laikinai sustabdžiusi pieno gaminių importą, bet tai *Pienocentro* veiklai daug nepakenkė. Ūkininkai pasitikię *Pienocentro* pieninėmis ir nesumažino pristatomo pieno kiekių, o rinkų ieškota kitur.

"Lietūkio" veikla

Šios kooperatinės bendrovės tikslas buvo ne pelno gaudymas, bet patarnavimas ūkininkams. *Lietūkis* supirkinėjo geromis kainomis linus, javus, o žemiausiomis kainomis tiekė davo ūkininkams reikalingas prekes. Nors palyginti *Lietūkis* su savo veikla atėjo į Klaipėdos kraštą vėlokai, bet greitai plėtėsi. Ūkininkai net parašus rinko, prašydami steigti *Lietūkio* skyrius. *Lietūkis* teikė ir naftos gaminius, uoste turėjo savo krantinę ir ten pat didžiulį 7 aukštų sandėlį.

Medžio pramonė

Klaipėda jau nuo seniai buvo žinoma savo medžio dirbinių gaminiais. Gamino celiuliozė, fanerą ir šipulius degtukams. Be to, ten buvo ir aštuonios lentpjūvės. Mediena dažniausiai būdavo importuojama iš Sov. Sąjungos.

Žymiausia faneros įmonė buvo A. *Bisdor* ir *Zoon*. Pirmieji savininkai vokiečiai pardavė įmonę olandams, tie vėliau vėl vokiečiams, kol galiausiai perėmė žemės ūkio ir finansų ministerijos. Gaminta beržinė ir juodalksninė fanera, daugiausia eksportui, nes vidaus rinkoje nebuvo didesnio pareikalavimo.

Celiuliozės gamyba buvo labai svarbi Lietuvos ekonomikai, nes vien tik 1929 m. eksportuota už 32 milijonų litų, kas sudarė apie 9.7% viso Lietuvos eksporto. Celiuliozės įmonėse dirbo apie 1000 žmonių. Paskutiniaisiais metais įmonė dirbo su nuostoliu.

Ją gudų poetas Siaržuk Sikalaus-Bojuš, yra 'kelias nelengvas, bet pats geriausias'. Kunigas Petraitis ne vieną širdį nuramino, ne vieną asmenį išpėjo nuo neprotingo veiksmo, ne vieną sielą paguodė savo širdies gerumu". J.B.

Degtukų šipulius įmonė įsteigė Lietuvos degtukų akcinė bendrovė ir surado šipuliams rinką užsienyje. Šipuliai buvo gaminami iš lietuviškų drebulių.

Be šių didesnių gamyklų buvo ir keletas mažesnių medžio dirbinių įmonių.

Audinių paruošimas

Krašte dirbo keturios didelės įmonės: *Klaipėda*, *Liverma*, *Lietuvos medvilnės manufaktūra* ir *Lana*. Kuriantis tekstilės įmonėms labai trūko šios srities specialistų, kuriuos teko atskviesti iš užsienio. Vėliau šią spragą stengėsi užpildyti Klaipėdos amatų mokykla.

Įmonė *Klaipėda* buvo didžiausia Lietuvoje. Jos įrengimai, sakoma, buvo vieni iš moderniausių Europoje. Ten dirbo apie 1600 žmonių ir audė vilnonius, pusvilnonius ir medvilninius geros kokybės audekus, kuriuos net į užsienį eksportuodavo.

Livermos įmonėje rado sau darbo apie 600 žmonių, kuriems buvo įrengtos persirengimui ir poilsui švamos patalpos ir net valgykla. Veikė taip pat lietuvių kalbos kursai ir biblioteka. Įmonės vedėjas Tobias Izraelitas rūpinosi parengimu vietinių specialistų. Dar *Liverma* gamino ir įvairius siūlus.

Lana pradėjo darbą 1931 m. ir gamino gerus vilnonius ir pusvilnonius audekus. *Lana* yra ispaniškas žodis, reiškias vilną. Dirbo 400 žmonių.

Klaipėdos mieste buvo ir keletas mažesnių įmonių kaip *Erscha*, *Ideal* gaminusių kojines, bei *Simono* dirbtino šilko gamykla.

Dabarties įvykiai Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Kuolys, informacinio biuro atstovas Varšuvoje E. Borisovas ir VLIKO atstovai dr. K. Bobelis ir J. Bobelis. Šeimininkai lenkai maloniai priėmė lietuvių. Lenkijos ministeris pirmininkas išreiškė protestą dėl grubios sovietų kultūros ministerio N. Gubenko kalbos, smerkiančios Lietuvos laisvės siekimą. Konferencijos metu įvyko įvairių tautybių kultūrinių pasirodymų. Vilniaus akademini dramos teatras, vadovaujamas Jono Vaitkaus, vaidino J. Sobolio "Getą" ir A. Mickėvičiaus "Vėlinės". Taipogi vyko Giedrės Kaukaitės recitalis, akompanuojant Gražinai Ručytėi-Landsbergienei. Dalyvavo smuikininkas Raimundas Katilius.

Atmetė Danijos siūlymą

NATO užsienio reikalų ministeriai, bijodami pakenkti M. Gorbacioviui ir sustiprinti aršijų komunistų poziciją, atmetė Danijos pasiūlymą, kurį rėmė Islandija, kad ekonominė pagalba Sov. Sąjungai būtų susieta su Baltijos valstybių nepriklausomybės įgyvendinimu.

Vietoje to, NATO užsienio reikalų ministrai pareiškė, kad jie remia baltiečių legalius siekius ir ragina Maskvą derybose pasiekti sprendimą.

AJA ELENAI TOLVAIŠIENEI

mirus,

jos vyrą STASĮ, dukrą JÜRATĘ, sūnų PETRĄ, visus gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

Liucija Griškonienė ir duklė Zita

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 700,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tikslai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: **"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuviųbei išsilvijoje!"**

AJA MORTAI NORKIENEI

mirus,

dukrą GENĘ, žentą BERNARDĄ ir vaikaite KAMILIJĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

KLKMD Lietuvos kankinių parapijos skyrius

AJA JUOZUI JAGĖLAI

mirus,

sūnų ALGĮ, dukrą NIJOLĘ su šeimomis bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

J. S. Bubuliai

A. E. Bubuliai

D. C. Wiese

AJA MIKALOJUI MEŠKAUSKUI

mirus,

dukrą OTILIJĄ SEMAŠKIENĘ, brolių KOSTĄ, seserį VALERIJĄ PIEŠINIENĘ bei jų artimuosius ir kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame —

Ant. Mikšienė

S. S. Rakščiai

L. E. Klevai

PADĖKA AJA GENOVAITĖ KUŽMARSKIENEI

mirė 1991 m. balandžio 22 d., palaidota balandžio 24 d., Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje.

Nuoširdi padėka Prisikėlimo parapijos kunigams už iškilmingas Mišias, maldas laidotuvių namuose ir kapinėse.

Dėkoju D. Rodtkienei už giedojimą Mišių metu. Nuoširdi padėka visiems atsilankiusiems laidotuvių namuose, palydėjusiems a.a. Genovaitę į amžino poilsio vietą. Ačiū už Mišias, gėles prie karsto. Dėkoju nešiusiems karstą — R. J. R. Geležūnams, J. S. Namikams, Romui Juknevičiui. Ypatinga padėka Elenai ir Raimundui Namikams, suteikusiems man pagalbą šią sunkią valandą.

Nuliūdęs Aleksas Kužmarskis

PADĖKA AJA JONAS GIEDRIŪNAS

mirė staigiai ir netikėtai 1991 m. gegužės 3 d. Palaidotas gegužės 7 d., Heavenly Rest katalikų kapinėse Windsore.

Nuoširdžiai dėkojame kun. K. Simaičiui už laidotuvių koplyčioje sukalbėtą Rožinį, atlaikytas Mišias Šv. Kazimiero šventovėje, palydėjimą į kapines ir sukalbėjamą paskutinių maldų. Dėkojame Č. Kurui už tartą gražų žodį.

Nuoširdi padėka tiems, kurie aukoją Pagalbos Lietuvai vajui, Mišioms, už gėles, pareikštas užuojautos žodžiu ir raštu.

Nuoširdi padėka taip pat mieloms parapijos ponios, kurios paruošė pietus. Dėkojame karsto nešėjams ir visiems, kurie palydėjo velionį į amžino poilsio vietą.

Liūdinti žmona Ona ir dukros su šeimomis

PADĖKA

Iš visų kelių keleiviai grįžta
I savo gimtinės namus,
Bet mes — išsilvijo!
O jis iškeliavo į amžiną namus.

Po ilgos ir sunkios ligos, peržengęs kančių ir skausmų slenkstį, atsisakė su šiuo pasauliu 1991 m. gegužės 1 d. mūsų mylimas vyras, tėvas, uošvis ir senelis

a. a. HENRIKAS CHVEDUKAS
Viešpatie, teešle Tavo valia!

Palydint velionį į paskutinę šios žemės kelionę, dėkojame Prisikėlimo parapijos klebonui kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, už jautrų ir prasmingą pamokslą per koncertacinės Mišias, kun. Eugenijui Jurgučii, OFM, už maldas laidotuvių namuose, kun. Pijui Šarnickui, OFM, už lankymą namuose, ligoninėje ir paskutinių patepimą, kun. Liudui Januškai, OFM, už velionies palydėjimą į amžiną poilsio vietą. Dėkojame D. Radtkienei už jautrų giedojimą ir vargonavimą.

Ačiū už gausų dalyvavimą giminėms, draugams ir artimiesiems laidotuvių namuose, per Mišias Prisikėlimo šventovėje ir užprašytas Mišias, pareikštas užuojautos žodžiu bei raštu, apgaubusiems gėlėmis velionies karstą ir palydėjusiems į amžino poilsio vietą.

Dėkojame aukojusiems Henriko Chveduko atminimui: Lietuvių slaugos namų statybai, "Tėviškės žiburiams". Ačiū už nuoširdžias užuojautas: Prisikėlimo parapijos valdybai, Lietuvių namų valdybai, Lietuvių namų vyrų būrelio valdybai, Lietuvių namų kultūrinei komisijai.

Ačiū B. Stanulienai už pusryčių paruošimą ir visom poniom už sunėstus pyragus.

Teatlygina Jums visiems Aukščiausiasis!

Liudesyje likę: žmona Gabrielė, sūnus Andrius, marti Marija, vaikaičiai — Danielė ir Mykolas Chvedukai

Ilustracija plakato, kviečiančio į Prancūzijos Paryžiuje surengtą plataus masto koncertą Lietuvos laisvės tema, atsiliepiantį į tragiškus įvykius Vilniuje

Lietuva prabilo prancūzams

Plataus masto renginys Paryžiuje, sutraukęs tūkstantinę prancūzų ir juos sudominę lietuvių kultūra bei kūryba, išreiškiančia laisvės siekius

Prancūzijos sostinėje Paryžiuje gyvena būrelis lietuvių kultūrininkų, kurie nuolat stengiasi išskirti užmirštą Lietuvą kaip paskendusį varpą, kad jis garsiai prabilų plačiajai prancūzų visuomenei naujais tonais, išreiškiančiais naujo krašto dvasinius lobius.

"Liberte-Lituanie"

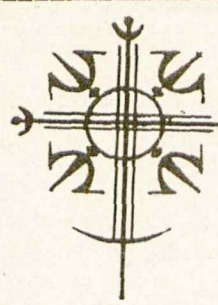
Tokio pobūdžio renginys įvyko 1991 m. balandžio 16 d. Renaud-Barrault teatre. Jis buvo pavadintas "Liberte-Lituanie". Jame atspindėjo pavergtą Lietuvos kultūrą, besiveržianti laisvėn.

Tokia mintis kilo lietuvių būreliui Paryžiuje po 1991 m. sausio 13-sios įvykių Vilniuje. Jis degė meile Lietuvai ir troško jai pagelbėti — stoti į bendrą pastangų frontą. Kaip rašo gautoje dokumentacijoje prancūzų aktorė Agnès Boysson, pas ją atėjo Karolina Paliulis (kitoje vietoje Masiulis-Paliulis) kviesti jos į prolietuvski renginį. Prancūzė aktorė sutiko, bet vėliau pati pasiūlė surengti plataus masto kultūrinį lietuvių vakarą, išreiškiantį solidarumą su Lietuva. Rengėjų branduolį sudarė Karolina Paliulis, Jean-Christoph Mončys, Ugnė Karvelis (Karvelytė) ir Agnès Boysson.

Šis rengėjų būrelis sudarė garbės komitetą, kurin sutiko įeiti per 30 žymių kultūros bei visuomenės veikėjų: Lietuvos diplomatinės šefas dr. St. Bačkis, prof. A. Greimas, parlamentinės grupės baltiečiams remti Michel Pelchat, senato grupės "France-Pays Baltes" pirm. Claude Huriet ir visa eilė prancūzų žymūnų. Vyriausias renginio globėjas — Lietuvos prezidentas V. Landsbergis.

Europinis pobūdis

Jau vien iš to matyti renginio apimtis. Ją pabrėžė rengėjų vardu Agnès Boysson savo pranešime — paaiškinime prancūzų visuomenei, sakydama, kad tai europinio pobūdžio renginys, organizuojamas vieno, besirūpinančio europinės kultūros bendravimu (Les Echanges Culturels Europeens). Reikšdama tą mintį, ji citavo rašytoją Stefaną

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Loughheed & Barnard
šėimos ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaucia kitus"

Sudbury, Ontario

Po Dievo dangumi

Tautos ateitis — motinų rankose — sakė rašytojas H. Balzakas. Tai patvirtino lietuvių motina, išauginusi gausią, dorą, religingą, patriotišką šeimą, nepaisydama sovietinio ateizmo priespaudos

BIRUTĖ JONELIENĖ

Kai sovietinės priespaudos replės stengėsi išplėsti mūsų tautos papročius, tikėjimą ir tautinę savimonę, didžiausios šių vertybių saugotojos buvo motinos. Jos mokė savo vaikus lietuviško rašto, jos klaidžioję ateizmo naktį vedžiojo mažą vaikišką rankutę, žymėdamos kryžiaus ženklą.

Paprasta lietuvių motina Kastutė Gudaitienė iš Prienų rajono, Skersabalio kaimo, išaukino puikius, dorus vaikus. Ne pagal komunizmo kodeksą, bet pagal žmogiškuosius ir dieviškuosius įstatymus juos auklėjo. Kur ta didžioji pedagoginė paslaptis, kurios dažnai nesėkmingai ieško daugelis tėvų ir mokytojų?

Paslapties jokios nėra — labai paprastai, santūriai, trumpai pasakojama Kastulė Gudaitienė apie savo gyvenimą ir vaikus. Atrodo — viskas buvo tik kasdieninis, pilkas kaimietės moters gyvenimas, o ne motinos žygdarbis — tautai, pasauliui, gyvenimui. Jos gyvenimo kelias buvo kaip ir daugelio pokario kartos lietuvių. Jaunystę paženklinio raudonosios okupacijos šešėlis. Kastulė su tėvais iš gimtojo Skersabalio kaimo išvežė į Irkutsko sritį. Išvežė už tai, kad jų sodyboje, kaip ir daugelyje lietuviškų sodybų, prieglobstį ir pritarimą rasdavo aplinkiniuose miškuose besislapstantys Lietuvos partizanai.

Okupantai išvežė ir sergančią Kastulės motiną, kuri, pasikankinusi porą mėnesių, Sibire mirė. Likę dviese su tėvu. Išverti padėjo ir dvasią palaike tikėjimas. Šimto lietuvių salelė, nublokšta į atšiaurią Sibiro žemę, išsaugojo lietuviškus papročius, tikėjimą, viltį. Visi susiburdavo švęsti religinių švenčių, kartu meldavosi per gegužines pamaldas. Buvo suorganizuavę chorą, giedodavo, pasidarė altorėlį, kurį paršė už Lietuvą ir dabar tebesaugo.

O grįžo po dešimties metų. Ten, Sibiro taigoje, negrįžtamai paklydo gražiausi jaunystės metai. Tėvynėje niekas nelaukė. Sodyba buvo nusiaubta, išdraskyta. Reikėjo iš naujo lipdyti gimtąjį liudą. Kastulė ištekėjo už tokio paties likimo žmogaus — tremtinio Antano Gudaičio. Tada jai buvo 36 metai. Reikėjo skubėti, nes artinosi senatvė. Vienas po kito kasmet pasaulį išvydavo vaikai. Jau trys sūnūs krykštė lizde, kai į pasaulį atėjo dvynukai. Tikro motinos atsidavimo ir pasiaukojimo pareikalavo šeštoji gynybė. Gydymo jai patarė atsakyti negimusių kūdikio, nes motinai grėsė mirtis. Ne, — nusprendė motina, — kūdikio nežudysiu, geriau tegul mirsiu pati.

— Tu pagalvok, dėl vieno vaiko be motinos gali likti penki, — kalbėjo kaimo moters.

Ji atsidavė Dievo valiai, ir Dievas išklaušė motinos maldą — laimingai gimė dukrelė Marytė, didžiausias motinos džiaugsmas.

Nelengva buvo su tokiu pulkelio vaiku, bet visi augo sveikai ir paklusniai. Nebuvo nei prabangiai aprengti, nei skaniai pavalgę. Vasarai atėjus, kas kuo turį asirengę, basi lakstė po laukus. Motina džiaugėsi, kad turi bent kokį švaresnį drabužėlį šventadieniui į bažnyčią nusivesti. Valgė, ką turėjo, nebuvo iš ko skanesniais kąsniais lepinti. Vaikai džiaugdavosi, jei motina pažadėdavo visiems po du kiaušinius išvirti. Visi buvo pratina mi prie darbo. O vakare tėvas visus susiklupdydavo maldai. Kiekvieną sekmadienį šeima neapleidavo šventų Mišių.

Vaikai paaugo, pradėjo lankyti mokyklą. Tuoj pat savo nuodingus čiuptuvus į jaunas sielas pradėjo tiesti sovietinio auklėjimo hidra. Tėvai pasakė: "Iš spaliukus ir pionierius nesirašysit". Mokytojai persekiojo vaikus, kvietėsi į mokyklą tėvus, bet pamatę, kad šitų "religinių fanatikų" neperauklės, paliko ramybėje. Didelę įtaką vaikų auklėjimui turėjo Prienų bažnyčios kunigas Gražulis, kuris buvo dažnas šeimos šioje pamaldžioje šeimoje.

Vaikams paaugus, šia religinga ir patriotiška šeima susidomėjo Saugumas. Taip — sovietinis Saugumas saugojo SSSR valstybę nuo dorų krikščioniškų motinų ir jų vaikų. Jausdavo, kad šitų vaikų rankos prisideda, kai Vasario 16-ąją kur nors prie medžio suplevėsudavo trispalvė. Visą laiką Gudačiai jautė, kad yra "globojami". Ypač sekimas sustiprėjo, kai Marytė parašė kalėdinius sveikinimus kunigams — Tamkevičiui ir Svarinskui. Dėl to ją išmetė iš medicinos mokyklos, kurią baigti galėjo tik laikams pasikeitus.

Tarnaudami sovietinėje armijoje sūnūs irgi jautė persekiojimą, ypač jaunesnieji — dvynukai. Ačiū Dievui, iš armijos visi grįžo sveiki ir gyvi, nesuluošyti dvasiškai, nes krikščioniškos moralės pagrindai neleido palūžti net ir sunkiomis valandomis. Dvynukai Algis ir Aldonas, vos grįžė iš armijos, pirmiausia skubėjo ne į namus, bet į Kauno katedrą pasimelsti ir atliktį išpažinti.

— Šitie vaikai jau augdami skyrėsi iš kitų: buvo jautrūs kito nelaimei, visada skubėdavo padėti — jau turėjo dievišką pašaukimą, dėl to abu ir pasirinko kunigystę, — pasakojo motina.

Tuo pačiu keliu pasuko dar vienas šeimos narys — iš vaikų namų priglautas berniukas Bronius. Jis jau penktą klasę lankė, kai apsigyveno pas Gudačius. Motina vežė jį krikštų, mokė poterių. Ateizmo komunizmo idealų leduose šaldyta jauna siela greitai sušilo tikėjimo spinduliuose ir palinko į Dievą. Dabar Bronius jau antri metai mokosi kunigų seminarijoje.

Gražių derlių Tėvynėi užaugino Kastulė Gudaitienė — paprasta Lietuvos motina. Neklausė ji pedagoginių paskaitų, neskaitytė Makarenkos knygų, bet dalino savo vaikams tai, kuo pati turtinga — širdies šilumą, meilę Dievui ir artimui. Vaikai priėmė šią neįkainojamą dovaną.

Tai tokios motinos padėjo mūsų tautai išlikti, dabar prisikelti ir atgimti.

Paremkite "Tėviškės žiburius" auką, rėmėję ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi — "TŽ" leidėjai

Ekspedicija iš Lietuvos Kazachstane, Kengyro lageryje, kur buvo kalinami lietuviai tremtiniai. Ten 1954 m. įvyko kalinių sukilimas — 1000 kalinių buvo sušaudyta ir tankų sutraukta. Dabar čia — ūkiniai pastatai ir sandėliai. Ekspedicija ten lankėsi 1990 m. rugpjūtį

Tokie Lietuvos žmonės!

Istorikė GENOVAITĖ GUSTAITĖ marksistinėje priespaudoje ir dabar

KLARA STANKIENĖ

Pastaraisiais metais paėmė į rankas naują "TŽ" numerį ne vieną skubame peržiūrėti ką rašo iš Lietuvos, iš Vilniaus... čia visada randame ką nors idomaus, džiuginančio, keliančio nerimą, aliarimuojančio bei jaudinančio kiekvieną. Norėčiau nors trumpai supažindinti "TŽ" skaitytojus su jau trečiu metu pastoviai mums rašančia iš Vilniaus istorike Genovaite Gustaitė.

Savarankiška studentė ir dėstytoja

Baigusi Vilniaus valstybinį universitetą, Gustaitė 1952-55 m. buvo istorijos katedros aspirantė. Jos mokslinio darbo vadovu buvo pokaryje į Lietuvą atvykęs docentas Neupokojevas. Nelengva buvo abiem, nes, anot vadovo, G. Gustaitė ne visada istorinį procesą suprato marksistiškai, o ir per drąsiai reikė savo nuomonę. To pasekmė — baigta aspirantūra su neapginta disertacija. Būdamas dėstytoja, studentų temai apie Joną IV (Žiaurųjį) nurodė ir specifinę literatūrą. Dėl to turėjo atsivieškinti su universitetu: už tokį "beidėjiskumą" G. Gustaitė buvo priversta "savo pačios prašymu" išeiti iš darbo. Tuometinėmis sąlygomis šis faktas uždarė visas duris jaunai istorikei mokslininkės karjerai.

"Mokslo" redakcijoje

Tik šaunių draugų pastangomis Gustaitė pavyko įsidarbinti leidyklos "Mokslas" istorijos skyriaus redakcijoje, kur labai sėkmingai dirbo vos ne tris dešimtmečius. Jie nesiri-

bojo darbo valandomis, darbui aukėjo didelę dalį ir savo laisvalaikio.

Neperdedant galima tvirtinti, kad daugelyje jos redaguotų leidinių dėl didelio darbo, esminių pataisymų bei papildymų ji galėjo būti įrašyta ir kaip bendraautorė. Ne kartą jai tai buvo pasiūlyta, tačiau G. Gustaitė niekad tuo nepasinaudojo, net ir papildomo honoraro nepaėmė. Jos darbo tikslas buvo Lietuvos mokslas, kultūra.

Istorinių leidinių redaktorė

Leidykloje "Mokslas" bedirbant atėjo 1979-ieji — universiteto sukakties metai ("Vilniaus universitetui — 400"). Gustaitė redagavo kone visus sukakties leidinius.

Šalia didžiojo tritomio į redaktorės rankas pateko ir kuklesnės apimties, tuomet vadinamojo ideologinio fronto darbuotojo žurnalisto A. Jančevičiaus rankraštis "Vilniaus universitetui — 400". Su šiuo leidiniu susijęs gana įdomus bibliografinis bei knygų leidybos istorijoje atvejis, kartų parodantis Lietuvos patriotų pastangas "apeiti" ideologinius varžtus. A. Jančevičius (V. Žeimanto "auklėtinis") pateikė redaktorei menkai paruoštą, dalykiškai silpną, neatitinkantį sukakties aukštųjų rankraštį. O juk taip norėjosi išnaudoti tą sukakties galimybę ir duoti studentams kažką tikro, nesuklastoto. Norėjosi, kad knygos vertė nesi- baigtų sukaktimi. Per nuostabią trumpą laiką G. Gustaitė parašė didžiausią knygos skyrių — senojo universiteto istoriją. Parašė ją taip, kad vargu

ar kas kitas yra padaręs didesnę paslaugą anuomet Jėzuitų įsteigta mokykla, peraukusiai į universitetą. Ir kiti knygos skyriai Genovaitės rūpesčiu buvo pertvarkyti, pakeisti, perrašyti, prašinėjant specialistų pagalbos, vykusiai parenkant iliustracijas.

Nežinau kaip jautėsi išėjusios knygos "autorius" A. Jančevičius, kai Vilniaus profesūra — V. Merkys, V. Zaborskaitė, I. Lukšaitė leidingą pavadinimą "mažuoju šedevru", "kara-liška dovana" universitetui. Gražiai įvertino ir įsiviejoję gyvenantis istorikas V. Trumpa. Nesigirdėjo "autoriaus" protesto, kad G. Gustaitės pavardė tebuvo įrašyta antrajame tituliname puslapyje kaip vienos iš redaktorių.

Šia proga malonu pažymėti, kad pasaulinio garso mokslininkas, buvęs ilgametis universiteto rektorius J. Kubilius, vargu ar žinodamas A. Jančevičiaus "autorystės" istoriją, aukštai įvertino universiteto sukakties leidinių redaktore G. Gustaitę, atsuntę pakvietimą į visus sukakties renginius, net į nedaug kam skirtą iškilmingą vakarienę.

Atgimimo sulaukus

G. Gustaitė tarsi sparnai išsiskleidę prasidėjus Lietuvoje atgimimui. Ji daugelio istorinių, politinių bei kultūrinių įvykių sukūryje rengia pranešimus, rašo spaudai, organizuoja renginius. Žinau, kad paskutinis jos daug jėgų bei laiko pareikalavęs darbas buvo istoriko bei diplomato Petro Klimo šimtųjų gimimo metinių organizavimas Mokslininkų rūmuose (Verkiuose) bei straipsniai apie jį spaudai.

Laukiame ir mes "Tėviškės žiburiuose" jos įdomių straipsnių.

SIUNČIAME JŪSŲ ŠEIMOMS IR DRAUGAMS SIUNTINIUS Į

LIETUVĄ, ESTIJĄ, LATVIJĄ, GUDIJĄ, UKRAINĄ, MOLDAVIJĄ, LENINGRADĄ, MASKVĄ

NAUJA — UŽ TORONTO RIBŲ NEMOKAMAS SIUNTIMO ĮSTAIGOS TELEFONAS 1-800-661-0210. Siųskite šiuo adresu: 63 Galaxy Blvd., Unit 7, Etobicoke, Ontario M9W 5P1

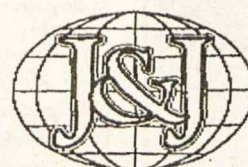
- Siunčiame naujų ar senų drabužių siuntinius, nemažesnius 5 kg arba 12 svarų. NĖRA MAKSIMUMO RIBOS.
- Standartinius, reguliariai pristatomus maisto ir vaistų siuntinius.
- Per 14 dienų, skubiai pristatomus maisto siuntinius.
- Greitai pristatome JAV dolerius — per 7 darbo dienas tiesiog iš rankų į rankas jūsų nurodytam asmeniui.
- Reguliariai pristatome per 3-4 savaites (JAV dolerius ar rublius tiesiog iš rankų į rankas).
- Besilankantiems Kanadoje duodame draudą ir darome iškvietimus.
- Pasiunčiame gėles.

TORVIL Ltd.
FORMER J&J CANADIAN-EUROPEAN EXPORT-IMPORT Co.

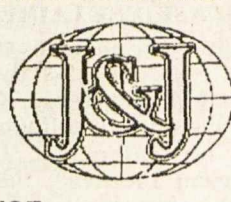

Head office: 63 Galaxy Blvd. unit 7
Etobicoke, Ontario M9W 5P1
Tel: (416)798-3320 Fax: (416)798-3321

404 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario M6R 2M9
Tel: (416)534-3860 Fax: (416)533-4910

"TORVIL" Ltd.
FORMER J&J CANADIAN-EUROPEAN EXPORT-IMPORT Co.

HEAD OFFICE

63 Galaxy Blvd. unit 7, Etobicoke, Ontario M9W 5P1
Tel: (416)798-3320 Fax: (416)798-3321

404 Roncesvalles Ave. Toronto, Ontario, Canada M6R 2M9
Tel: (416)534-3860 Fax: (416)533-4910

"PARCEL SERVICE"

PER 14 DIENŲ

STANDARTINIAI MAISTO SIUNTINIAI Į:

- LIETUVĄ
- ESTIJĄ
- LATVIJĄ
- UKRAINĄ
- GUDIJĄ
- MOLDAVIJĄ
- MASKVĄ
- LENINGRADĄ

Nesantaika šeimose

Skrybys Lietuvoje, Kanadoje ir kitur • Jų priežastys ir būdai jų išvengti

Dabartiniais laikais ne tik anglų, bet ir lietuvių spaudoje tenka matyti statistikas bei paaiškinimus, kodėl vedusių poros skiriasi. Lietuvoje skaičiuojama, jog 1989 m. išsituokė 36% porų. Adv. K. Lipeika pernai rašė "Moteryje" (3/1990): "Mišrios šeimos išyra du kartus dažniau nei vienos tautybės, kad antrą kartą susituokusieji palieka vieni kitus žymiai dažniau (75%), kad kiekvienais metais dėl ištuokų per dešimt tūkstančių vaikų lieka be vieno iš tėvų. Nepaisant to, ištuoka tebėra labai populiari".

Kanadoje tų pačių metų duomenys liudija, jog 31% porų skiriasi, ir tik 12% antrą kartą išsituokia. O vieno iš tėvų netekusių vaikų čia yra per 853,000. Nekalbant apie išsituokiančių pergyvenimus, dar blogiau yra, kad skrybos vaikams neabejotinai palieka psichologinius randus. JAV-ėse ir gal kiek mažiau Kanadoje yra atsiradę įvairių organizacijų bei agentūrų taikinti išsituokusias šeimas ("single-parent families"). Šitokių šeimų skaudžią padėtį iliustravo ne vienas amerikietiškas filmas, jį dar vis knygose gvildena daug psichologų, rašytojų.

Pavardius šių dienų populiarius žurnalus, paaiškėja, jog skrybos nebėra aštriausios klausimas. Daugiausia yra aiškinama, kaip išsituokusiems prisitaikyti prie naujo gyvenimo. Reiškia, skrybos dabar tampa priimtina, kai kur neišvengiama išeitis, neišsprendus šeimyninės nesantikos. Kita vertus, būna ir daug straipsnių apie santikos išlaikymą vedybiniam gyvenime (nors, deja, garantuotos laimės formulė niekur nerandama).

Šiaurės Amerikoje dažna skrybų priežastimi minimi finansiniai sunkumai. Kaip ir visur, šeimas taipgi ardo neištikimybė, alkoholizmas, charakterių skirtumas, grubumas, nesutarimai intymiam gyvenime, neapgalvota santuoka. "Neapgalvotai", gali elgtis ne tik impulsyvūs asmenys, bet ir nesubrendę, tėvų arba aplinkybių stumiami tuoktis.

Dar viena labai svarbi priežastis, kuri ardo šeimyninius santykius, yra apgaulė. Šeimose dažnai trūksta kantrybės ir tiesos. Prie tokios išvados prieina daugelis šiandieninių "psichologinių" straipsnių apie moterų ir vyrų santykius, kuriuose pabrėžiama komunikacijos metodų supratimo svarba. Moterims patariama aiškiai pasakyti savo norus, nenaudoti vyrams dažnai nesuvokiamo aplinkinio priėjimo, o vyrams — nepamiršti moterų jautrumo ir troškimo dėmesio. Vienas autorius, G. Smalley, lygina vedybinį gyvenimą su augalu, kuris vazone pasodintas miršta be šviesos

ir be vandens, t.y. abiejų meilės. Labai paprastas, bet akivaizdus palyginimas.

Be abejonės tarpusavio santykiuose neįmanoma apsieiti be paprasto mandagumo, kuris labai dažnai pradeda slysti, ir abipusės pozityvios paramos bei pagarbos. Vieno ar kito asmens tingėjimas pasistengti būti atviram arba maloniam, o taip pat išdidumas, pvz. nepriitaikant arba niekad nenusileidžiant kito norams, veda į skaudų slapto arba atviros pagiežos užburtą ratą.

Skrybų klausimas yra labai keblus. Juo labiau katalikų tarpe ir mažesnėse bendruomenėse, pvz. mažame miestelyje arba glaudžioje lietuvių kolonijoje. Ten skrybos laikoma didele nelaime. O vis dėlto šiais kintančiais, "atvirais" laikais visur atsiranda dažnesnių ištuokos atvejų. Turint vaikų, dilema pasidaro labai spygliuota: ar geriau likti kartu "dėl vaikų", bet gyventi su giliu nepasitenkinimu, net neapykanta, ar išardyti sukurto židinį, taisyti vaikus, kurie užaugs plėšomi kaltės ir skaldomo lojalumo jausmo? Deja, vėliau ar kitaip vaikai gali nukentėti.

"Tikro" atsakymo nėra, visų padėtis kitokia. Galima tik iš anksto vengti impulsų, gerai apgalvoti prieš žengiant vedybinio gyvenimo keliu. Anot p. Lipeikos, "norėjusi visas tikrąsias skrybų priežastis išskirti matomiausiose vietose kaip kelio ženklus ir nurodyti, jog jų nepastebėjimas neatleidžia nuo atsakomybės, kaip ir reikalaujama iš visų važiuojančių visais keliais, taigi ir gyvenimo vieškeliais". Tačiau, kaip moko gerai žinoma maldą, reikia prašyti ištvėrmės, kad susitaikytume su tuo, ko negalime pakeisti, stiprybės, kad kovotume su tuo, ką reikia pakeisti, ir proto, kad atskirtume viena nuo kito!

RSJ

ZENTA TENISONAITĖ-HELLEMANS

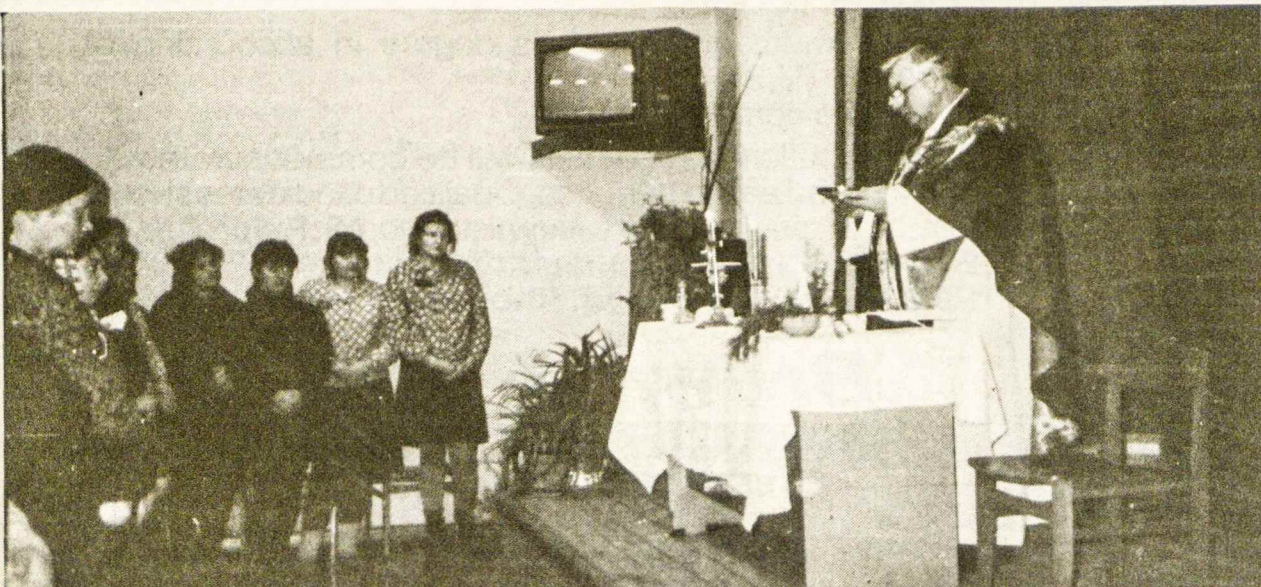
Autoportretas, V

Prieblandos pelenuose
mano paklydusių žodžių
alsavimas pamirštas.
Po kofomis plaukia
pračios jūra...
Koks mažytis taškas
yra šitas akimirksnis
gyvenimo sidabrinėje
platybėje...

Akli sapnai neskuba.
Ant šakų kabo mėnulis
kaip gintaro lašas...
Lėtai alsuoja žemė,
bučiuodama tylą.
Dvylikos valandų
bekraštis popieriaus lapas.
Bemiego laiko vergai —
belaisviai žodžiai...

Su vilties žvakelėmis rankose invalidės ir invalidai Panevėžio mieste vienos vakaronės metu

Panevėžio moterų kalejime Mišias atnašauja prel. J. ANTANAVIČIUS, grįžęs iš Kanados

Panevėžio vaikų namų auklėtiniai našlaičiai su savo vedėja ir krikšto tėvais. Iki 1990 m. jie buvo auginami ateistinėje dvasioje ir nebuvo krikštyti

MOTERŲ ŽIBURIAI

Redaguoja RAMŪNĖ SAKALAITE-JONAITIENĖ
116 Humbervale Blvd., Toronto, Ontario M8Y 3P7, Canada

Sveikos mitybos pagrindai

Keistai gal nuskamba mums neišverčiamas anglų priežodis "you are what you eat", tačiau visi maždaug žinome ką jis reiškia. Šiais laikais Šiaurės Amerikoje yra paplitusi sveiko gyvenimo, t.y. mankštos ir geros mitybos mada. Madų sekimas kartais nereikalingas, bet šioje srityje naudingas.

Palyginus su kitomis profesijomis, "nutrition" arba mitybos mokslo sritis yra nauja specialybė. Zita Bersėnaitė-Cers gavo bakalaurės laipsnį iš tos srities Ryersono institute Toronto. Atliko vienerių metų praktiką ligoninėje Winnipege, beveik penkerius metus dirbo Hamiltono Chedoke-McMaster ligoninėje. Dabar dirba "Hamilton Region Public Health" skyriuje. Ji yra "Registered Professional Dietitian" ir priklauso Kanados bei Ontario "Dietetic" sąjungoms.

Zita aiškina, kad "dietitians" (ne "nutritionists", kurie nebūtinai bus eję specialius mokslus) gali vadintis tik baigusieji mokslus ir atlikusieji stažą, į kurį sunku patekti. Tai atlikus darbų yra, nes dabar daug didesnis dėmesys kreipiamas į mitybos svarbą sveikatai. Daugiausia galimybių įsidarbinimui yra ligoninėse ir maisto pramonėje, nors galima ir privačioje praktikoje turėti. Šioje srityje dirba daugiausia moterys.

Zita Bersėnaitė-Cers sutiko atsakyti į mūsų klausimus apie mitybą ir dietą, priims siūlymus bendro pobūdžio temoms, bet asmeninių patarimų negali duoti. (Klausimus bei siūlymus siųsti "TŽ" redakcijos adresu). Red.

SVEIKOS MITYBOS GAIRĖS

Neseniai Kanados sveikatos ministerija išleido naujas gaires sveikai mitybai. Gairės yra taikomos visiems Kanados piliečiams virš dvejų metų amžiaus. Visi raginami sekti šias gaires, kai planuoja valgyti — namuose ir svečiuose.

1. Naudokitės įvairiu maistu, įvairiais gaminiais.

Kasdien kūnui reikia maždaug 50 skirtingų vitaminų, mineralų, baltymų, riebalų ir angliavandenių (pvz. krakmolo). Visa tai ateina iš maisto. Kasdien pasirinkite bent 5 porcijas grūdinių gaminių (pvz. duonos, ryžių, makaronų), bent 4 porcijas vaisių ir daržovių, 2 porcijas mėsos — paukštienos, žuvies ir panašių gaminių, bent 2 porcijas pieno ir pieno gaminių. Juo įvairesnis jūsų maistas, juo geriau!

2. Valgykite daugiau grūdinių gaminių, vaisių ir daržovių. Šie gaminiai kūnui teikia daug įvairių vitaminų, mineralų ir energijos. Jie nėra tūkinantys. Vengti kartu su jais vartoti per daug riebalų, ypač sviesto ar margarino. Grūdinių gaminių, pvz. kvietinė ar ruginė duona, ir vaisiai valgomi su žievelėmis — padeda išvengti vidurių užkietėjimo.

3. Valgykite liesesnę mėsą ir naudokite liesesnius pieno gaminius. Ruošdami maistą, naudokite kuo mažiau riebalų. Yra gerai žinoma, kad per didelis riebalų kiekis yra kenksmingas širdžiai, prisideda prie svorio ir gal prie išsivystymo kai kurių rūšių vėžio. Yra labai svarbu mažinti riebalų vartojimą. Reikia valgyti liesesnę mėsą, iškeptą be riebalų, ir nevalgyti paukštienos odos. Iškeptos mėsos porcija turėtų sverti tik 75 gramus. Patariama gerti nugriebtą pieną (skim, 1% arba 2%), valgyti varškę ir jogurtą su 2% ar mažiau riebalų. Naudoti mažiau sviesto ar margarino, alyvos, padažo mėsai ar salotoms.

4. Mažinti vartojimą druskos, alkoholio ir kafeino. Didelis druskos vartojimas kai kuriems asmenims gali pakelti kraujo spaudimą. Todėl visi raginami nevalgyti daug sūrusio maisto. Patariama valgyti mažiau kumpio, dešrų, ragintų agurkų, silių, sriubos iš dežutėlių ar pakelių. Alkoholio naudoti kuo mažiau, nes jo kasdieninis vartojimas gali būti kenksmingas. Patariama gerti per dieną ne daugiau kaip 4 puodukus kavos, stiprios arbatos, kakavos, gaivinančių gėrimų ("coca cola" ar "pepsi"). Vietoj šių gėrimų gerti daugiau vandens, lieso pieno, vaisių arba daržovių sulčių.

5. Pasiekite ir išlaikykite sveiką kūno svorį, gerai ir sveikai valgydami, reguliariai mankštindamiesi. Nesveika sverti per daug ar per mažai. Geriausias būdas numesti svorį yra vartoti mažiau riebalų, liesesnę mėsą, liesos pieno gaminius. Jeigu kas diena suvalgysite tik vieną šaukštelį mažiau sviesto ar margarino, per metus sutaupysite pakanka-

mai kalorijų numesti 4 svarams — ir be jokios dietos! Mankšta yra sveikas dalykas visam kūnui, ypač širdžiai. Skaitytojai raginami pasitarti su savo gydytoju prieš pradėdami bet kokią mankštą.

Zita Bersėnaitė-Cers

Dailininkė, nesimokiusi dailės

Elzbieta Daugvilienė kūryba įvertinta po jos mirties

Kaune, M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, šalia liaudies meno ir M. K. Čiurlionio originalios kūrybos yra unikali skulptūros paroda. Dailininkė-savamokslė Elzbieta Paškauskaitė-Daugvilienė išsiskiria iš kitų dailininkų savo pasirinktos temos interpretavimu, medžiaga bei technika.

Apie E. Daugvilienę plačiau buvo sužinota tik po jos mirties 1959 m. Ji gimė 1886 m. Kaune. Apie baudžiavos laikus ir 1863 m. sukilimą (dažna tema jos darbuose), ji sužinojo iš savo senelės, kurios vyras aktyviai dalyvavo sukilime. Pralaimėjus, jis su kiais sukilėliais buvo ištremtas į Sibirą ir ten žuvo sunkiuose miško darbuose. Senelės pasakojimai apie tuos laikus bei savo išgyvenimus, jautrios mergaitės sieloje paliko gilų įspūdį, kurį po daugelio metų ji vaizdžiai perteikė skulptūroje.

Elzbieta buvo neturtingų tėvų duklė. Anksti mirus tėvui, teismo valdininkui, motina, neturėdama kitų pragyvenimo šaltinių, vertėsi siuvėjos amatu. Nuolatiniai nepriklausomi skatino mažąją Elzbietą tulkinti motinai. Sešerių metų mergaitė jau dirbo popierines gėles pardavimui. Tos gėlės buvo jos pirmieji meniniai bandymai.

Mokyti teko sunkiomis sąlygomis ir baigti tegalėje keiturius gimnazijos klases. Pablogėjus motinos sveikatai, Elzbieta stojo į moteriškų skyrių bėlačių dirbtuvę, mokėsi modistės amato ir uždirbo lėšas savo motinos išlaikymui.

Šalia to, daug skaitė, domėjosi muzika bei užsiėmė rankdarbiais. Kruopščioje jos rankose atliekami medžiagos gabalėliai, sraigų kiauteliai, akmenukai, šiaudeliai virto gražiais buitinių daiktų: staltiesėlėmis, pagalvėlėmis, dėžutėmis, rėmeliais. Bandė piešti. Medžio lentelėse išdėgino techniką vaizdavo gamtos kampelius ir pan. Taip pat pasižymėjo savo išradimais ir meniškais kaukėmis.

Po karo jos kūrybinė dvasia galutinę išraišką surado skulptūroje. Mylėdama gamtą ir dažnai joje praleisdama laiką, ji

"Esi tik viena"

Gegužės mėnuo atnešė ne tik pavasario žiedus, Motinos dieną, bet ir naują leidinį... "Esi tik viena" – 1990 m. Vilniuje išleista poezijos ir prozos kūrinių rinktinė, skirta Motinos temai. Joje figūruoja 143 lietuviai rašytojai nuo XIX š. iki mūsų dienų – pradedant žemaitė, baigiant jaunaisiais autoriais. Įjungti Lietuvos ir išeivijos rašytojų eilėraščiai, apysakų bei romanų ištraukos ir šiaip trumpi atsiminimai apie motinas. Leidinys iliustruotas 27-mis įvairių lietuvių fotografų nuotraukomis, vaizduojančiomis senas ir jaunas motinas. Leidinį redagavo Danutė Venclovaitė, išleido "Vyturio" leidykla. Iš to leidinio čia pateikiame keletą parinktų poetinių ištraukų. RED.

JANINA DEGUTYTĖ

Anapus vilties

III

Šiandien Tave palydėju
į neišmatuojamai ilgą kelionę.
Anapus.

Ten, kur dabar esi, anoj
veidrodžio pusėj,
anoj pusėj vilties.

Netikiu, kad šitas skausmas
būtų šiaip sau, atsitiktinis.
Atsitiktinumų nėra.

Netikiu, kad viskas pasibaigia
tuo kauburėliu
išalusios vasaros žemės.

Viena krintanti žvaigždė
nušviečia begalinę naktį.

Tu vis prašei manęs nemirti,
nes kaipgi būsi viena?
Gal skausmas mudvi surišo labiau,
negu būtų surišęs džiaugsmas?

Aš ateisiu.

1983.III.1

IV

Ant lango žydi šerkšno gėlės –
išėjusiųjų alsavimas.
Kur mes einame visi?

Kur mūsų kelias baigiasi
ir kur prasideda?
Nuojautų tamsoje mes
ieskome neįmanomo.

Bet neįmanoma mums
reikalingiau kaip duona.
Tavo alsavimas žydi ant lango –
žydi ant šerkšno gėlėm.

Kokią žvaigždę nusinešė
paskutinis Tavo žvilgsnis?
Išėjusi iš Tavo kūno,
dabar Tave pasiimu su savimi.

1983.III.17

STASĖ LYGUTAITĖ

BUCEVIČIENĖ

Palaimintas ryto vanduo
Ir palaiminta vakaro duona.
Ilgai vakarai atgaivina
Kaip upės tekėjimas auštant.

Žvelgiu į motinos veidą
Kaip į pavasario žemę.
Taip stebuklinga galia
Atplaukia į kraują.

Taip atplaukia šviesa
[atmerktas akis.
Strazdas be perstojo gieda
Nematomas medžio viršūnėj.

Toks ilgesys išeinant,
Kai motina stovi ant slenksčio,
O ant saulėtos sienos
Kvepėdamos džiūsta

Septynios kmynų šluotelės.

Mama,
Aš vis toliau nuo tavęs.
Niekur neberandu
Tos nedidelės paupio pievos
Su žydinčiais vingiarykščiais,
Iš kur abidvi žiūrėjom
Tos pačios spalvos akimis
[liepos alų sekmadienį.

Akimirka ir amžinybė
Vienodai blykčiojo upėj.

Mama,
Neužmirški tų vingiarykščių,
Sekmadienio varpo.
Užkalbėki mane
Nuo lemties

Kaip nuo angies įkandimo
Aną tolimą
Vasaros dieną.

Elzbieta Daugvilienė, 1863 METŲ SUKILĖLIO MIRTIS. Fragmentas

Tautos vienybė stiprinantis atsiveikimas su pirmisiais nepriklausomybės gynėjais Vilniuje sausio 16 d.
Nuotr. R. Jankausko

Vilniaus Saugumo pusrūsiuose

Buvau išvežta Komi respublikon, iš ten pabėgau, grįžau Lietuvon, studijavau ir vėl patekau į saugumiečių rankas

RAMULĖ-ELENA DAUGĖLIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Nervai — ne konservai. Išberiu iš degtukų dėžutės degtukas ir dėstau iš jų „šulinėlį“. Kairysis saugumietis neištvėria: „Mes rimtais dalykais užsiimam, o jūs žaidžiat“ ir nuverčia mano statybą. Pradedu pykti. Dešinysis tartytojas pradeda rodyti ant vieno lapo sukliputus man visai nematytų žmonių fotografijas. „Kas tai?“ — „Nepažįstu“. Galų gale parodo vieną vyriškio fotografiją ir sako: „Šitą tikrai pažįstat. Jis gyvena Australijoje. Kokį adresą ir kuo jis ten verčiasi?“ Aš atrėžiu: „Su jūsų dėde turi kengūrų fermą“. Saugumietis parausta, kaip burokas, pašoka nuo kėdės, sugniaužia kumščius. Aš spėju pagalvoti: „Na ir gausiu“. Bet kiti du tartytojai pradeda nuosirdžiai ir garsiai juoktis ir audra praeina pro šalį. O gal tas tartytojas tikrai turėjo giminių užsienyje?

Kaip vėliau sužinojau, tą pačią naktį mano kambaryje buvo padaryta krata. Paėmė mano visus ranka rašytus laiškus, dienoraščius, net konservatorijos paskaitų užrašus. Radę mano lagaminą daug įvairiaspalvių kaspinių, mėgino juos derinti į geltoną-žalią-raudoną, bet niekas neišėjo. Kaspinius buvau nusipirkęs sunerti spalvotai pagalvėlei. Tik daug vėliau sužinojau, kad buvau įskusta kaip Anglijos šnipė. O angliškai moku tik „Good-bye Johnny“.

Tardė mane ilgokai. Kalbėjom rusiškai, bet kadangi kairysis tartytojas buvo iš Kau-no ir, matyt, norėjo grįžti vakininiu traukiniu, tai galų gale buvau išvesta iš kabineto ir po ilgo lipimo laiptais aukštyn ir žemyn patekau į kambarį, kuriame buvo viena uniformuota moteris. Ji atėmė iš manęs pinigus, dokumentus, su-tuoktūvių žiedą, akinius, odinį dirželį. Paskui liepė man nuogai nusirengti ir keletą kartų pritipti. Stropiai iškirpo visas stiklines sagas iš palaidinės, išvėrė gumelę iš apatinių kelnaičių, išspjovė užtrauktuką berankovėje ir leido apsirengti.

Tada atėjo sargybinis ir vėl mane vedė klaidžiais keliais. Jaučiausi visai nužmoginta: plasnojo berankovis, palaidi-

nė taip pat krito nuo pečių, krito kelnaitės. Gaudžiau savo drabužius, besipainiojančias kojines ir labai norėjau visai nebūti, taip mirti ir numirti. Visvien mano gyvenimas baigtas...

Vienutėje

Galų gale priėjom kamerą-vienutę. Už nugaros užsidarė durys, traktelėjo raktas ir likau viena. Išbaltintoj kameroj buvo narai, staliukas, o kampe „paraša“. Tai baltiniamis virintų skardinis puodas — tualetas asmeniniam naudojimui.

Stovėdama viduryje kameros ir žiūrėdama į palubę esantį grotuotą langą, staiga supratau, kad atimdami visus aštirus ir „pavojingus“ daiktus teisingai pasielgė: taip norėjosi kaip nors tą bjaurų gyvenimą baigti. Verkiau vaikščiodama po kamerą, raudama sau plaukus.

Atsidarė langelis ir sargas padavė metalinį dubenėlį su kažkokia koše. Mėginau valgyti, bet lyg kas užspaudė gerklę: negalėjau nuryti nė kąsnelio. Miegoti negalėjau ir kitus kartus atneštą valgį vėl tyliai supyliau į „parašą“.

Paskui vėl (nesiorientavau už kiek laiko) iškviatė į tarydymą ir paklausė, ar aš skelbiu bado streiką. (Matyt, sargas visą laiką per akutę mane sekė). Vienas tartytojas paskambino į bufetą ir iš ten tokia mergaitė atnešė saldžius arbatos, sumuštinį su sviestu ir dešrą (tokios prabangos bendrutyje iš savo stipendijos negalėdavau sau leisti). Saugumiečiai, aišku, su margarinu duonos nevalgė. Pasakiau neturinti apetito ir viskas. Tik buvo gaila, kad tokie skanūs daiktai prapuola ir nieko jais pavaišinti negaliu.

Su trimis moterimis

Kitą rytą anksti mane išvedė iš kameros ir nuvedė į kitą, kurioje buvo trys moterys. Kadangi prižiūrėtojas, nurodęs mano narius, liepė manęs nežadinti, tai moterys nutarė, kad aš turbūt kokia tyčia pas jas įkelta šnipelė ir laukė kada aš pradėsiu savo vargus pasakoti, noredama išgirsti jų istorijas. Bet aš tylėjau, o paskui užmigau. Šiaip visoms reikėdavo keltis anksti rytą, o vakare vėlai gulti, ir miego, kaip paskiau patyriau, baisiai trūk-

davo. Dieną neleisdavo nė prie stalo atsisėdus rankomis pasiskundus, kad negalėtum snustelti.

Kameros draugės buvo Onytė ir Jultė (abi jaunutės), o trečioji vyresnio amžiaus. Greit jos visos suprato, kad aš tokia pat kalinė, kaip ir jos. Atnešus valgį, aš vėl nevalgiau, pasiskundus, kad negaliu nuryti. Jos atsiminė, kad ir joms taip pirmomis kalininio dienomis buvo ir patarė pamėginti sriubos skysčius (tirščių sriuboje, be keleto pažaliavusių ir papelėjusių kopūstų, nebuvo) užvertus galvą į gerklę susipilti. Pamažu pripratau normaliai ryti. Paskui maniškės draugės susirūpino mano išsklidusia apranga. Žinoma, apie adatą ir siūlus kameroje negalėjo būti nė kalbos. Bet, pasirodo, mano draugytės turėjo adatą, pasidarytą iš vieno tankių šukų dantelio.

O pasidarė jos tą adatą taip. Per pasivaikščiojimą — kalinės išvesdavo tris, keturis kartus per savaitę į Saugumo kiemą, kuriame buvo iš stacių lentų sukalta aptvarėliai. Kiekvieną kamerą vesdavo į atskirą aptvarėlį. Ten galėjai rimtai, aišku, ranka laikantis už nugaros, žašele vaikščioti aplink. Prie kiekvieno aptvaro stovėjo sargybinis, ir niekad negalėjai išgirsti ar pamatyti, kas vaikšto kitame „diendaržyje“. Taigi tokio pasivaikščiavimo metu Jultė pamatė ant žemės kokių dviejų milimetrų vietoje ir ją laimingai parsinešė į kamerą. Tada kelias valandas pasikeisdamos brūžino vieną tankių šukų dantelį (tankias šukas kameroje laikyti leido), kol išbrūžino skylutę. Štai ir adata, kuria aš, ištraukus keletą siūlų iš berankovio, susisiuvau, ką galima buvo susiūti.

Mano draugytės užstodavo sargybinio „akutę“, nes labai bijojom prarasti tą mūsų bendrą turtą — adatą. Kratos metu (kratydavo vieną kartą per savaitę) „adatą“ įkišdavom į ploną duonos riekelę. Sagas aš pati pasidariau iš duonos minkštimo. Paskui jas išdžiovinau ant radiatoriaus, po to jas prisisiuvau prie berankovio ir palaidinės ir jau galėjau jaustis kaip žmogus. Sagos buvo tokios tvirtos, kad vėliau net berankovį ir palaidinę plaunant jos netišo. Vėliau jos buvo atiduotos tremtinių muziejui Kaune.

Draugių dramos

Sėdėdama su tomis maloniomis moterytėmis nusiraminau. Jų dramos buvo už manąją nepalyginamai skaudesnės. Jultė suėmė Kaune drauge su jos vyru. Naktį jiems einant Zaliakalnio gatve, privažiavo prie pat šilagatvio automobilis ir abu įgrūdė jon. Jau Kaune su vyru išskyrė, bet Jultė kažkaip žinojo, kad dabar jis Vilniaus Saugume ir skundėsi, kad jai atmušti inkstai, o jos vilnonis sijonukas bemušant visai į skutus pavirto.

(Bus daugiau)

GYDYTOJAS PATARIA

Receptai visiems

Dr. VYTAUTAS MEŠKA

Poilsis — plati sąvoka ir sudėtinga problema. Visų pirma reikėtų skirti poilsį darbo metu (nors tai skamba gal kiek ir paradoksaliai), poilsį po darbo dienos, savaitgalyje ir per atostogas.

Kaip žinia, mūsų amžiuje vyksta vadinamoji mokslo ir technikos revoliucija. Kasdien milžinišku kiekiu didėja informacijos srautas. Labai dažnai mus užgriūva daug nelauktų ir skubių darbų, atsiranda įvairių sudėtingų ir prieštaringų situacijų.

Kinta (spartėja) ir gyvenimo tempas. Dirbant kokybiškai ir kūrybiškai, įtempiame ne tik fizines jėgas, bet ir atmintį, vaizduotę, fantaziją. Tokiu būdu organizmas yra ne vien tik fizinio, bet ir psichinio įtempimo būklėje. Nemokant tinkamai išsėti, atsiranda pervargimo simptomai: bendras silpnumas, galvos skausmai, nemiga, apatija bei kt.

Norint gerai dirbti, reikia mokėti ir gerai išsėti. Deja, daugumas mūsų racionaliai išsėti nesugeba, o gal ir nemoka. Tūlas įsivaizduoja, kad tinkamiausia poilsio vieta yra lova, o geriausias poilsis — miegas. Tačiau iki šeštadienio vidurdienio vartymasis lovoje, vėliau tradicinis kilimų dulkinimas, nesisteninga namų ruošė, o neretai ateina į galvą betikslis baldų perstatymas ir knygų tvarkymas, po to — dušas ir snūduriavimas prie televizoriaus, — labai silpnina organizmo aktyvumą, ypač jo psichinę veiklą. Po to praleisto savaitgalio pirmadienio darbų našta tampa nepakeliamą.

Be abejonės, esama ir daug kitų neracionalaus poilsio formų. Pavyzdžiui, pagerėjus mūsų žmonių gyvenimo lygiui, daugumas jų turi nuosavus automobilius. Susodinę šeimyną, jie visais keliais skuba pas gimines, pažįstamus. Jūs aplankę gerai prisivalgo, o neretai ir išgeria. Čia vėlgi ilgas valandas praeidama, o skirtumas tik tas, kad ne ant savo kėdės, o ant automobilio sėdynės arba gimnastinio svetainėje...

Šiandien hipokinezijos (judesių stokos) žala dar menka

įsivaizduojama. Ta proga norėtųsi pateikti keletą biologijos ir medicinos duomenų. Kaip parodė atlikti stebėjimai, kai kurie paukščiai ir žinduoliai iš viso nepakelia hipokinezijos. Pavyzdžiui, apribojus žiurkėms judesius, po 3 savaitę 20% jų žūva. Jeigu žiurkių judesius apribotume, visiškai jų žūtų iki 40%. Atlikti tyrimai liudija, kad hipokinezijos arba akinezijos metu išsivysto endokrininių liaukų ir nervų sistemos, ypač jos reguliacinių funkcijų slopinimas, dėl ko sutrinka ir vidaus organų veikla, atsiranda negrįžtami jų patofiziniai pakitimai.

Žmogaus organizmas šia prasme užima tarpinę padėtį. Nuo akinezijos žmogus nemiršta, nes nervų sistemos skatinimas per jutimo organus yra pakankamas gyvybės palaikymui. Tačiau net ir trumpalaikis judesių apribojimas, pavyzdžiui, kosminių skridimų metu, negiamai veikia visas organizmo funkcijas.

Ilgalaikė hipokinezija (sėdimas darbas, nepaslinkus gyvenimo būdas), ypač derinyje su psichiniu įtempimu, nuolatiniu skubėjimu ir pernelyg gausių darbų vykdymu, yra faktoriai, skatinantys aterosklerozės procesą, išeminę širdies ligą, hipertonią, taip pat gali būti įvairių funkcinių nervų sistemos sutrikimų priežastimi.

Sisteninga raumenų veikla ir jų treniravimas sukelia nervų sistemoje apsauginio sujudinimo židinius, grąžina gerą savijautą ir žvalią nuotaiką, pasitiekimą savo įgėmis, tonizuoja nervų sistemos centrų veiklą, gerina įvairias neuroreguliacines funkcijas, skatina medžiagų apykaitos procesus, optimalizuoja vidaus organų veiklą. Sisteningo raumenų sistemos treniravimo įtakoje padidėja organizmo atsparumas įvairių aplinkos neigiamų faktorių poveikiui. Pagrįstai teigiama, kad judesiai gali būti laikomi vienu svarbiausių organizmo instinkto.

Gamybos mechanizavimas ir automatizavimas „prirakino“

žmogų prie kėdės. Iš jo vis mažiau bereikalaujama fizinio darbo, o daugiau — intelekto kūrybos. Tačiau nauji medicinos mokslo pasiekimai, skiriamos sveikatos apsaugai didžiulės lėšos ir jos organizacijos tobulinimas, dabartiniu metu tikriausiai neleidžia išvengti organizmo pasyvumo žalos.

Tad kokie gi būtų poilsio receptai? Visų pirma išsėti reikia dar nepervargus. Man žinomas vieno įžymaus mediko teiginys, kad norint sustabdyti asteninės neurozės vystymąsi, būtų naudinga 2-3 metų pakeičiant po Kaukazą ar Alpes. Aišku, tai nerealu. Todėl reikia pasitelkti pagalbon paprastesnes priemones.

Nemažą reikšmę pavargimo profilaktikai turi racionalus darbo planavimas. Reikia savikritiškai įvertinti savo jėgas ir pagal jas realiai nustatyti, ką galima atlikti ir ko ne.

Jau minėjau apie poilsį darbo metu. Turiu omenyje kas 1-2 val. dešimties minučių pertraukas, kurių metu naudinga giliai pakvėpuoti, kiek pasimankštinti, o po to patogiai atsisėdus atpalaiduoti raumėnis, psichiškai „išsijungti“ iš darbinės aplinkos.

Ir vykstant į darbą, ir po darbo nevertėtų grįstis autobusuose, požeminiuose traukiniuose. Tačiauėjimasėjimui nelygus. Einant reikia stengtis giliai kvėpuoti, žengti sparčiai, negalvoti apie darbo ir buitinius rūpesčius. Savaime aišku, kad savaitgalį būtina praleisti gamtoje.

Vasaros metu daugumas veržiasi poilsiauti į kurortus. Tai ne visada būtina. Reikėtų žinoti, jog Lietuvos kurortų sanatorijos yra gydymo įstaigos. Į jų poilsio namus atostogų metu turėtų vykti tik aiškūs pretendentai į ligonius, nes šios įstaigos yra visų pirma skirtos pirminei profilaktikai.

Visiems kitiems būtų labai naudinga kiek galint plačiau, masiškiau propaguoti ir pri- taikyti „mažąjį“ sportą, t.y. nuosaikų pasivaikščiojimą, sportinius žaidimus, plaukymą baseine, slides, rogutes dviračių, miegą balkone.

Štai tie paprasti, nesudėtingi ir kiekvienam lengvai prieinami poilsio receptai, kurie iš tiesų yra veiksmingi. Tikriausiai jie daugiau ar mažiau yra visiems neblogai žinomi. Tačiau dar kartą norisi pabrėžti, kad poilsis nieko bendro neturi su tinginiavimu. Tai aktyvus žmogaus organizmo fizi- nių ir psichinių jėgų atstatymas, pasirošiant naujam darbui, naujų uždavinių sprendimui.

Dr. Gina J. Gincauskaitė optometristė

1551 Bloor Street West, Toronto, Ont. M6P 1A5 (prie Lietuvių namų)

Priima pacientus pagal susitarimą

Telefonas 532-7115

Susitarus priima pacientus ir vakarais

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikoma skleidžia informaciją įvairiose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukoms, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui: 310 Rathburn Road, Etobicoke, Ont. M9B 2L8

UNIQUE, PRECEDENT-SETTING OPPORTUNITY IN EASTERN EUROPE

VILNIUS, REPUBLIC OF LITHUANIA

Brown and Sharpe Manufacturing Company, a world leader in the field of metrology and America's oldest machinery manufacturer, has an outstanding 9 to 12-month overseas assignment for a financial professional. The successful candidate will handle the financial transition of the first high technology venture in the Baltic States with Lithuanian manufacturer of metrology equipment. Duties will include the development and implementation of accounting and financial reporting systems for the new (Brown & Sharpe-Precizika) joint venture serving the Baltic States, the Soviet Republics and the Central Europe region. This American-Lithuanian joint venture will play a leading role in the pluralistic economy of the near future.

FINANCIAL PROFESSIONAL

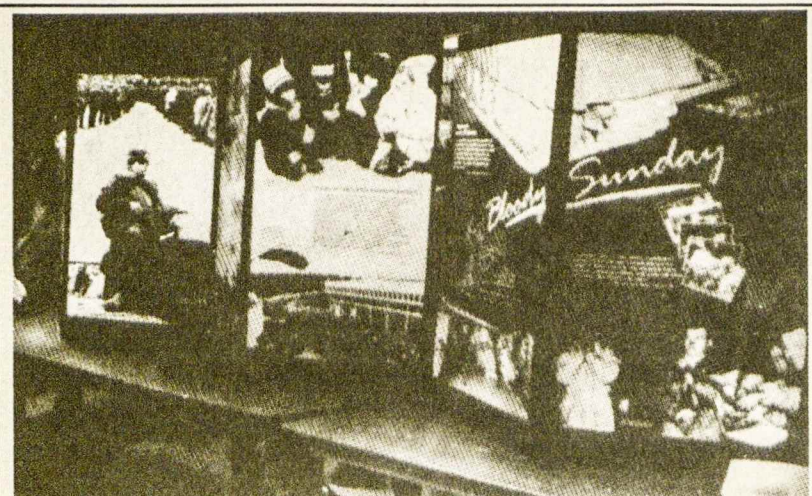
- United States or Canadian citizen.
- Speaking and writing fluency in Lithuanian and English.
- Strong Lithuanian cultural background.
- Extensive experience as Senior Accounting Manager/Controller in a Western manufacturing company with \$50,000,000 annual sales. Knowledge of Soviet accounting and banking systems desirable.
- Must be willing to travel and live in Lithuania at least 75% of the time.
- A minimum of Bachelor's degree in accounting or finance (U.S.).
- Must be computer literate.

Compensation and benefits will be commensurate with background and experience. Qualified candidates should send their resumes and salary history to: Mr. Ralph Chase, Brown & Sharpe Manufacturing Company, Precision Park, North Kingstown, Rhode Island 02852, U.S.A.

Brown & Sharpe

—THE GLOBAL METROLOGY COMPANY

We are an equal opportunity employer M/F.

KILNOJAMA PARODA APIE KRUVINUOSIUS SAUSIO MĖNESIO ĮVYKIUS

- puiki švietimo priemonė mokyklom, konferencijom, kitiem renginiams
 - dramatiški, padidinti vaizdai su angliškais užrašais
 - dvi išlankstomos dalys, lengvai išstatomos ant stalo
 - 100 dol. vienai savitei plius persiuntimo išlaidos
- UŽSAKYTI PER LIETUVIŲ INFORMACIJOS CENTRĄ NEW YORKE SKAMBINTI GINTEI DAMUŠYTEI TEL. (718) 647-2434

MEDELIS CONSULTING
1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

Per trumpiausią laiką išrūpinam išskvėtimus ir vizas kelionėms į Lietuvą aplankyti savuosius ar važiuoti verslo reikalais. Jūsų giminei išskvėtimus atvykti į Kanadą pristatom per porą dienų. Parūpinam jiems bilietus, atvykus — draudimą ir pervežimą iš Montrealo. Patvirtinam ar pakeičiam jų grįžimo datą.

Be to, [VAIRIAUSI PATARNAVIMAI LIETUVOJE! Kreipkitės vakarais į Stefą ar Algį Medelius, tel. 1 - 416-434-1847. Reikalui esant, atvažiuojam į namus.

ALGIS MEDELIS
Tel. (416) 593-0600

Kennedy Travel Bureau Ltd.,
296 Queen Street West,
Toronto, Ontario M5V 2A1

KELIONĖS Į LIETUVĄ
TORONTAS-KOPENHAGA-RYGA

SAS
SCANDINAVIAN AIRLINES

Išskrendam penktadieniais ir grįžtam sekmadieniais, nežiūrint, kaip ilgai viešėjumėt. Parūpinam išskvėtimus, vizas, apsigyjamą vietą (pagal pageidavimą, viešbutyje arba privačiuose butuose).

DĖMĖSIO! DĖMĖSIO!
1992 metams užsakytos 3 kelionės lankyti šventas vietas — Vilniaus, Kau-no, Šiaulių ir Žemaitijos rajonuose. Bus lankomos šventovės, vienuolynai, kapinės, kryžkalniai ir t.t. Visur lydės Lietuvos kunigas. Amerikiečiai yra kviečiami prisidėti, sutvarkysim kelionę iš visų JAV miestų. Teiraukitės jau dabar asmeniškai pas ALGĮ ir STEFĄ MEDELIUS.

“The Joyce Theater” ir “Lincoln Center Theater” Niujorko tarptautinio meno festivalio proga pasikvietė Lietuvos respublikos valstybinį jaunimo teatrą. Tai pirmas šio teatro pasirodymas Niujorko mieste. Repertuare bus du veikalai: “Dėdė Vania” ir “Kvadratas”. Abiejų veikalų režisierius: Eimuntas Nekrošius.

E. Nekrošius žinomas kaip vienas įžvalgiausių, talentingiausių Lietuvos režisierių. Lietuvos respublikos valstybinis jaunimo teatras įsteigtas 1975 m., o E. Nekrošius savo darbą jame pradėjo 1976 m. Gastroliuojančio teatro kolektyve vaidins J. Aniuolytė, V. Bagdonas, R. Karvelis, J. Matėkonytė, D. Overaitė, V. Petkevičius, J. Pocius, K. Smoriginas, D. Storyk, I. Tamošiūnaitė, V. Taukinaitis, R. Vilkaitis, G. Žalėnas, E. Žebertavičiūtė.

Netradicinis “Dėdė Vania” pastatymas iškelia Čechovo juodąją komediją į naujas farso aukštumas, dilginančiai kritikuodamas sovietinę visuo-

menę. “Kvadratas” pateikia 90 minučių intensyvios vaizduotės, pritrenkiančiai efektyvų teatrinį spektaklį — vaizdingą meilės ir priespaudos atpasakojimą.

Ankstyvesnėse gastrolėse JAV ir Europoje šis teatras nusipelnė puikias recenzijas, atspindinčias E. Nekrošiaus nuostabią viziją ir aktorių kolektyvą išgautą draminę itampą. “The Houston Chronicle” rašo: “Dėdė Vania” pastatymas žerintis, kartais kandus, ... tikrai svarbus tarptautinis įvykis, ... stulbinantis, estetišnai radikalus ir teatrališkai gaivinantis”. Rašo “The Chicago Sun-Times” apie “Kvadratą”: “Tai šauksmas iš širdies; žadą užimantis žmogaus sielos persvietimas”.

“Dėdė Vania” spektakliai bus birželio 13-16, 25-30 d.d.; “Kvadrato” — birželio 19-23, liepos 2-7 d.d. Joyce/Lincoln Center Theater, 175 Eighth Ave. at 19th St. New York, NY, USA. Bilietų kaina — \$30.

Lincoln Center Theater inf.

Lietuvos respublikos valstybinio jaunimo teatro aktoriai “Dėdė Vania” pastatyme. Iš kairės DALIA STORYK, ELVYRA ŽEBERTAVIČIŪTĖ, DALIA OVERAITĖ

Nuotr. St. Kairio

Scenoje iš “Kvadrato” spektaklio Lietuvos respublikos valstybinio jaunimo teatro aktoriai DALIA OVERAITĖ ir KOSTAS SMORIGINAS

Nuotr. St. Kairio

Nykštukas ant barikadų

Vokietijos Hamburge gyvenantis žurnalistas Ansgar Graw parašė 175 psl. knygą “Der Freieitskampf in Baltikum” (Laisvės kova Baltijos kraštuose). Autorius pernai juose lankėsi, pasimatė su prezidentais V. Landsbergiu, A. Reuteliu bei visų trijų respublikų politikais. Knygoje tiksliai ir įdomiai aprašyta pastarųjų trijų metų Sąjūdžio bei Estijos, Latvijos Tautos frontų veikla, siekiant nepriklausomybės įgyvendinimo. Knyga parašyta po “kruvinąją sekmadienį”, kurio pasekmės ir šiandien jaučiamos. Kova už nepriklausomybę bus tęsiama, tik jau kitomis priemonėmis. Skaudūs sausio mėnesio įvykiai parodė, kad vakarykštis imperijos jėgos mechanizmas jau negali būti pavartotas rytdienai. Nykštukas ant barikadų gali ilgiau alsuoti už milžiną, esantį tanke.

Knyga parašyta vokiečių kalba. Jos vienas skyrius yra skirtas Klaipėdai, kitas Karaliaučiai, kurį autorius norėtų matyti kaip galima laisvą prekybos zoną ir ketvirtą Baltijos respubliką.

Knygą galima užsisakyti adresu: Book Stage, 126 Waterloo St. So., Stratford, Ontario N5A 4B4. Telefonas (519) 272-0937. Kaina su persiuntimu apie \$30. H.L.

Atsiųsta paminėti

NAUJIEJI VEJAI. Šiuolaikinės prancūzų poezijos antologija. Sudarė ir vertė Povilas Gaučys. Redagavo Tomas Venclova 1991. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 3001 West 59th Street, Chicago, IL 60629.

Justinas Pikūnas, NUO ASMENS IKI ASMENYBES. Autorius — Detroit universiteto profesorius emeritas. Redagavo Gražina Kriaučiūnienė. Dailininkė — Irena Ambrose. “Draugo” spaustuvė. Išleido “Ateitis”. Čikaga, 1990 m., 172 psl. Leidinio turinį nusako šios eilutės, išspausdintos viršelyje: “Justino Pikūno knygoje *Nuo asmens iki asmenybės* atskleidžiamas požiūris į sąmoningai ugdomą žmogų, pabrėžiant itin svarbius asmenybės formavimosi veiksnius su dėtinguose gyvenimo tarpsniuose — vaikystėje, jaunystėje, paauglystėje. Ypatingas dėmesys skiriamas tautiškai sąmoningos asmenybės ugdymui, akcentuojant realų visuomeninių, tautinių, kultūrinių ir religinių vertybių įsisavinimo būtinumą”.

Scena iš operos “Lietuviai” 1981 m. Čikagoje

Nuotr. J. Kuprio

ISPŪDŽIAI IR PASTABOS

Vilniškės operos pajėgos Čikagoje

Lietuvių kultūros dienose vienas didžiųjų renginių buvo italų kompozitoriaus opera “I Lituani”

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

Išėjivjos septyntoji tradicinė dainų šventė ir “I Lituani” opera buvo bene patys reikšmingiausieji grandiozinės muzikos šventės renginiai, sukėlę didžiausių susidomėjimą ir sutraukę daugiausia publikos. Nors šventės programoje buvo per dešimt įvairių puikių renginių, kaip poezijos ir baleto vakarai, premijų šventė, iškilmingos pamaldos, parodos ir pokyliai, bet dėl laiko stokos nebuvo įmanoma visuose dalyvauti. Atvykusi į Čikagą su Klivlando Čiurlionio ansambliu, didžiausią dėmesį kreipiau į dainą ir muziką, lankydamas repeticijas ir kalbėdama su svečiais iš Lietuvos.

Gegužės 24, penktadienio vakare, apsitvarkius čiurlioniečiams užsakytame viešbutyje, išskubėjome į Mortono auditoriją pasiklausti “I Lituani” naujo operos pastatymo. Tą operą jau buvau mačiusi 1983 m. antrose Pasaulio lietuvių dienos, kai tuo pačiu metu vyko ir šeštoji dainų šventė. Pavardčius savo archyvus, prisiminiau, kad spaudoje ji buvo sutikta su gan nepalankiais komentarais (“Dirva”, 1983.VIII. 11 — V. Meškauskas “Iš anos pusės”, “Darbininkas” ir kiti). Parinkti operą vien dėl to, kad jos pavadinimas yra “Lietuviai” ir todėl ją statyti išleidžiant pasakiškas sumas, kurių didžioji dalis 1983 m. atiteko nelietuviams, nėra pakankamas argumentas. Jei pirmą kartą po penkių smurto ir vergijos dešimtmečių galėjo atvykti operos muzikai ir dainininkai iš Lietuvos, tai būtų buvę žymiai logiškiau išieivijai parodyti Lietuvos operos pastatymus, kurių čia nesame matę, kaip pvz. “Gražina”, “Radvila Perkūnas”, ar kitus.

Spektaklis buvo pradedtas su griausmingai sugiedotu Lietuvos himnu, o po to buvo pranešta, kad Germano vaidmenį atliks ne Romualdas Batalauskas, o Antanas Milkevičius. Po Alvydo Vasaičio diriguojamos uvertiūros, atskleidus uždangą, buvo malonu matyti išpūdingas Janinos Malinauskaitės sukurta dekoracijas ir pritaikytą apšvietimą. Ypatingai gerai atrodė antrame veiksmo Marienburgo pilies salė ir scenos gilumoje didingas katedros fasadas.

Skaitant libreto turinį, nėra aišku, kaip Kernius, prisiekęs savo žmonai Aldonai kovoti su kryžiuočiais, po dešimties metų tampa ... ordino magistru. Sceną užpildė prabangiais drabužiais pasipuošę vokiečiai ir ... skurdūs, apsisukamavę lietuviai. Prologe lietuvių dvariškiai ir jaunimas yra susirinkę netoli Kauno pilies griuvėsių. Vaikai ir moterys apsirėngę rudais, pilkais drabužiais, kuriuose nesimato jokio lietuviškų audinių ar spal-

vų niuanso. Vėliau Kauno pilies valdovo dukra Aldona aprenčiama “piligrimės” drabužiu ...

Trečiame veiksmo maldininkai, susispietę apie kryžių, aprengti viduramžių vienuolių “abitais” ...

Gal mano išvados nesiderina su aprangos parinkėjų nuomone, bet graudu per ištisą operą matyti tokius skurdžius lietuvius tarp pasipuošusių vokiečių. Pirmame veiksmo keturi lietuviai belaisviai taip pat aprengti kažkokiais rudais skudurais. Aišku, belaisvių gyvenimas nebuvo prabangus, bet argi negalėjo likti kad ir sulaužytų šarvų ar šalmų likučiai? Nejaugi vokiečiai pervilkinėjo belaisvius jų pačių neturimomis medžiagomis?

Operos pastatymas pajavrintas baletu. Pirmame veiksmo šoka dvi lyg ir turkiškų raštų apranga merginos ir vienas vyrukas. Grakštūs, patrauklūs, lengvi, griežtai prisilaiko klasišinio baleto stiliaus, susilaukia ovacijų. Antrame veiksmo šoka du basi vyrai ir viena mergina. Jų apranga primena antikinės Graikijos drabužius. Choreografija nepasizymi įvairumu nei pritaikymu prie veiksmo, bet buvo malonu stebėti Vilniaus baleto artistus ir gėrėtis jų sugebėjimais.

Patį geriausią “I Lituani” operos pusę buvo nuostabus Virgilijaus Norėikos (Kernius ir Konradas Valenrodas) ir Irenos Milkevičiūtės (Aldona) dainavimas. Norėika ypatingai puikus ordino magistro vaidmenį, nors romantiškose atsišveikinimo ar susitikimo scenose jis yra šaltokas. Milkevičiūtė romantiškai sentimentali, bet įtikinanti ir gerai atliekanti savo vaidmenį, nepasimeta vien dainos melodijoje, ją išgyvena. Jos arijas publika dažnai pertraukė audringais plojimais. Puikų ispūdį paliko Viltėnio vaidmenį Jonas Vaznelis, tik gal savo išvaizda buvo kiek per daug “pasendintas”. Orkestrą puikiai valdė Alvydas Vasaitis, o vietomis prasiiveržę arfos garsai žavėjo klausytojus savo nuostabiu skambesiu.

Operos režisūra nepasizymėjo dinamika nei ypatingu choro — minios dalyvavimu, išskyrus tai, kad vaikai pilstė vyną (ar midų) į dvariškį taures ir jas ištuštinus surinko, sustatydami ant ... padėklų. Minia buvo rami, nekalbėjo, nesidairė, tik stebėjo dirigentą ir pagrindinius veikėjus. Ordino riteriai ir kariai spietis viename scenos šone, retai tesujudėdami.

Aišku, yra daug ir skirtingų pažiūrų bei skonių, todėl ir “I Lituani” operos pastatymas kitų gal bus vertinamas kitaip. Tačiau vieno dalyko niekas negali paneigti: kodėl tokią karštą dieną (Čikagos oficiali tem-

peratūra 89 laipsniai) salė nebuvo vėsinama? Karštis buvo sunkiai pakeliamas ir darėsi taip tvanku, kad silpo dėmesys pačiam spektakliui.

Sekančią dieną, šeštadienį, po priešpiečių išvykome į Ilinojaus universiteto paviljoną generalinei repeticijai. Iš visų Amerikos ir Kanados vietovių erdvioje automobilių aikštėje rikiavosi autobusai ir autobusiukai, o jaunimas ir vyresnieji dainininkai linksmai šnekučiuodami slinko paviljoną link. Įėję auditorijon iš karto pajutome, kad puikiai veikia oro vėsinimo sistema, o arenos centre miklus paviljonas personalas tikrino mikrofonus, garsiakalbius ir bandė gaminti “miglą” šventės baigmei.

Apsidairiusi sutikau orkestrą narį, violenčelistą vilnietį Antaną Valucką. Jis trumpai papasakojo išvykimo iš Lietuvos sunkumus. Einant per Lazdijų pasienio lietuvių muitinę, visi buvo labai smulkiai kratomi ir iš kai kurių buvo reikalaujama sumokėti “išvežimo muitą”. Toliau reikėjo eiti per sovietinę muitinę. Pastebėj, kad orkestras jau perėjęs per lietuvių muitinę, nuėjo į rąkomis, sakdami: “Mums nėra kas daryti”.

Vėliau pasikalbėjau su operos režisieriumi Eligiju Domarku. Pasiklausęs mano nuomonės apie operą, jis stipriai gynė aprangos parinkimą. Esą buvo peržiūrėti istoriniai archyvai ir “vienuoliškai” aprengti lietuviai buvo “piligrimai” ... Ir kas žino, kaip XIII š. rengėsi lietuviai?

Liudas Aškinis, Vilniaus operos ir baleto teatro direktoriaus pavaduotojas, man jau pažįstamas iš mano viešnagės Lietuvoje, pritarė mano nuomonei apie “I Lituani” operą. “Patys italai jos nebestato, tai kodėl mes? Muzikinė dramaturgija neišvengia, sujaukta, Germano linija nesuprantama, kodėl jis pradeda intrigą prieš Konradą. Nesuprantama ir Erdvilio elgsena”. Jis pasižiūrėjęs, kad kelionė per Varšuvą ir Niujorką buvusi nesudėtinga, bet apie muitinės krates sakė tą patį, ką ir Valuckas. Su jo vadovaujama artistine grupe atvykė 47 asmenys, su kita grupe dar 35.

Lankydamasis pirmą kartą Amerikoje, Aškinis negalėjo atsistebėti “lietuvių betarpiskumu” — visi čia tokie patys, kaip ir Lietuvoje. Kartu su Eligiju Domarku apsistoju pas Genutę ir Antaną Mažeiką, jam stipriausią ispūdį padarė “buitinių problemų nebuvimas”. Stebina jį ir tas faktas, kad organizatoriai bei rengėjai yra mėgėjai, bet išdava profesionali. Po profesinių darbų ir tarnybų, jie savo laisvalaikį atiduoda lietuviškam reikalui. “Čikagoje jaučiausi kaip Lietuvoje”, sakė Liudas Aškinis.

VYTAUTAS KASTYTIS

*Daržely vuturėlis rytmetinę giesmę gieda,
Iš po nakties dar neišdžiūvus deimantų rasa.
Atėjo mylima bernelio prisimint, tarp rūtų sėdos,
Vienplaukė — jos gelsvi plaukai — basa.*

*Kartu su saule senas tėvas kėlės,
Jau daug vagų prityrusia ranka išvarė.
Atneš jauniausioji dukra mažytį lauknešėlį,
Kalbės, juokaus su ja ir bus jam gera.*

*Skaiteklis svetimo dangaus,
Pušis,
Lengvučiai debesėliai plaukia.
Ateis pavasaris, gamta nušvis,
Bus galvą kur priglaust...*

Suomijos Laplandija,
1944 m. spalio 22 d.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuvos kultūros ir švietimo ministerija, pasikvietusi poetą Bernardą Brazdžionį, visą gegužės mėnesį rengė jo poezijos vakarus vidurinių mokyklų moksleiviams. Bernardas ir Aldona Brazdžioniai Lietuvoje žada viešėti porą mėnesių.

Tarptautinio rašytojų P.E.N. klubo konferencija, kovo 15-18 d.d. įvykusi Vengrijos sostinėje Budapešte, nemažą dėmesį skyrė laisvajėnčios Lietuvos reikalams. Konferencijoje dalyvavo tik vienas lietuvis — 1951 m. įsteigto Išeivių P.E.N. centro JAV skyriaus narys Algirdas Landsbergis. Neatvykus kitiems lietuviams rašytojams, jam teko skieisti beveik visą informaciją apie Lietuvą. Konferencijos dalyviams jis padarė pranešimą “Laisvės džiunglės Vilniaus televizijos bokšto perspektyvoje”, raginusį prisiminti sausio 13 d. įvykius ir atkreipti dėmesį į demokratinių Lietuvos institucijų gėnytus.

Lietuvių muzikos šventės renginiai Čikagoje gegužės 15, trečiadienį, buvo pradėti sibirinių tremimų penkiasdešimtmečio sukakčiai skirtu religiniu koncertu Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Koncertan išijungė Lietuvos operos solistai — sopranas Irena Milkevičiūtė, bosas Vincas Kuprys, baritonas Arvydas Markauskas, tenoras Virgilijus Norėika, Čikagos lietuvių operos solistai — sopranas Dana Stankaitytė, bosas Jonas Vaznelis, Čikagos lietuvių operos vyrų choras ir jungtinis choras su 18 Lietuvos operos talkininkų, iš Vilniaus atvykusių instrumentalistų sudarytas orkestras, vilniečiai dirigentai Česlovas Radžiūnas, Vytautas Viržonis ir čekagietis Alvydas Vasaitis. Šventės rengėjų komiteto pirm. Stasys Baras priminė, kad koncertu pagerbiame Sibiro tremtinių atminimą, ir žodį tarti pakvietė Čikagon atvykusį Lietuvos aukščiausiosios tarybos pirm. Vytautą Landsbergį. Svečias iš Vilniaus kalbėjo apie tremtinių kančiomis Lietuvai ir laisvę tiestus kelius. Jų atminimas buvo pagerbtas choro sugiedota Juozo Gruodžio giesme “Tėve mūsų”. Koncerte vyraavo populiarieji tarptautinių klasikų kūriniai. Iš jų išsiskyrė orkestro styginiųku atlikta Juozo Naujalo “Svajonė”, sol. V. Kuprio sugiedota Juozo Gaubo “Sveika Marija”, sol. J. Vaznelio — Vlodo Jakubėno “Nejaugi vėl, o Dieve”, sol. A. Markausko — Jono Dambrausko “O didis Dieve Visagali”. Po koncerto parapijos vardu klebonas kun. A. Puchenskis su Marija ir Antanu Rudžiais simbolinę JAV laisvės varpo miniatiūrą įteikė Lietuvos aukščiausiosios tarybos pirm. V. Landsbergiui, o iš S. Baro jis gavo rengėjų pasirašytą “Lietuvių muzikos šventės” leidinį.

JAV LB kultūros tarybos XI-ji premijų įteikimo šventė įvyko gegužės 18, šeštadienį, Jaunimo centre Čikagoje. Su kitais renginiais ji buvo įtraukta Lietuvių muzikos šventėn. Į premijų vakarą buvo pakviesti ir visi 82 Čikagon iš Vilniaus atskirė Lietuvos operos ir baleto teatro atstovai. Programai vadovavo JAV LB kultūros tarybos vicepirm. Nijolė Martinaitytė. Vertintųjų komisija penkias 1990 m. tūkstančio dolerių premijas paskyrė: dailės — fotomenininkui Algimantui Keziui, žurnalistikos — Antanui Juodvalkiui, teatro — Vytautui Valiukui, muzikos — Alvydui Vasaičiui, radijo — Petriui Viščiūniui. Šių premijų mecenatas yra JAV lietuvių fondas. Šeštoji trijų tūkstančių dolerių literatūros premija, finansuojama JAV LB krašto valdybos, buvo paskirta dramaturgui Kostui Ostrauskui už jo visą gyvenimo kūrybinį įnašą. Tradicinis premijų įteikimas buvo pradėtas visų sugiedotu Lietuvos himnu ir kun. J. Vaišnio, SJ, sukalbėta invokacija. JAV LB kultūros tarybos pirm. Dalia Kučėnienė džiaugėsi, kad šikart susilaukta jungties tarp išėjivjos ir Lietuvos kultūrininkų. Laureatus sveikino Lietuvos garbės konsulas V. Kleiza. Šventėn dėl žmonai padarytos širdies operacijos negalėjo atvykti radijo premijos laureatas P. Viščiūnis. Premijų mecenatai scenon atlydėjo laureatus. Čia jiems buvo įteikti čekiai ir užkabinti žymenys. Laureatai tarė trumpą žodį, paaiškinę ekranu rodomas jų veiklos skaidres. Oficialioji dalis baigta Maironio ir J. Naujalo tautine giesme tapusia daina “Lietuva brangi”.

Kūrybinio darbo dvidešimtpenkmetį Vilniuje paminėjo Lietuvos filharmonijos pučiamųjų kvintetas, kuriame klarnetų groja vadovas Algirdas Budrys, valtorna — Alfredas Račkauskas, fagotu — Juozas Slankauskas, obojumi — Romas Staškus ir fleita — Algirdas Vizgirda. Baltojoj Lietuvoje menininkų rūmų salėj surengtam sukaktuviniam koncerte kvarteto nariai atliko J. Haydno L. Beethoveno, P. Hindemitho ir A. Kubiliūno kūrinius.

Kaune atnaujinamas Bernardo Brazdžionio namas, kurį jis buvo išigijęs prieš pat II D. karo pradžią ir kuriame 1941 m. sukūrė eilėraščių “Šaukiu aš tautą, GPU užguitą”. Kai jis 1989 m. pirmą kartą lankėsi pokarinėje Lietuvoje ir buvo paskelbtas “Poezijos pavasario” laureatu, kauniečiai jam padėdėjo grąžinti tą vienaaukštį nedidelį namą. B. Brazdžionis dabar antrą kartą vieši atgimstančioje tėvynėje. Lietuvos sąjūdžio Kauno taryba ir Lietuvos krasotyros draugijos Kauno skyrius gegužės 16 d. suorganizavo kauniečių taltaką jam atnaujinamo namo aplinkai sutvarkyti. Tada B. Brazdžionis kaip tik lankėsi Kaune ir turėjo savo poezijos vakarą “Saulės” vidurinėje mokykloje. Eilėraščius skaitė pats B. Brazdžionis ir jam talkinusi aktorė Virginija Kochanskytė.

Lietuvoje viešėjo čekagiečiai aktoriai Laima Šulaitytė-Day ir Vytautas Juodka su Kosto Ostausko vieno veiksmo pjesė “Šaltkalvis”, kurią jis buvo sukūręs dr. Vinco Kudirkos šimtosios gimimo metinėms. Šią pjesę VIII-jam lietuvių teatro festivaliui Čikagoje pernai su tais aktoriais paruošė ilgesnį laiką viešėjęs Klaipėdos dramos teatro rež. Juozas Ivanauskas. Dabar jį balandžio 11-26 d.d. po du kartus buvo suvaidinta Vilniaus “Lėlės”, Klaipėdos dramos ir Šiaulių dramos teatruose, po vieną kartą — Kauno lėlių teatre ir Teatro sąjungos salėje Vilniuje.

Dail. Vytautas Valius, žemaitis, gimęs Telšiuose 1930 m. rugpjūčio 24 d., Lietuvos dailės akademijos grafikos fakultetą Vilniuje baigęs 1956 m., amžiaus šešiasdešimtmetį paminėjo šiai sukakčiai skirtomis parodomis Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose. Sukaktuvininkas labiausiai yra pasižymėjęs daugelio knygų iliustracijomis. Jų ilgama sąrašą yra vysk. A. Baranauko “Anykščių šilelis”, Maironio “Poezija” ir “Pavasario balsai”, Justino Marcinkevičiaus “Donelaitis”, “Mindaugas” ir “Mažvydas”, V. Mykoloičio-Putino “Langas” ir “Būties dovana”, “Lietuviškos pasakos”, “Gintaro krašto poezija”. Minėtini ir V. Valiaus sukurti estampų ciklai “1863 metai Lietuvoje”, “Planeta”, “Baladė apie medį”, “Muzikinės temos”, “Vilniaus architektūra”, “Poezijos temos”, “Istorinės parafrazės”. V. Valiaus tapybos darbus jungia ciklai “Pie-ta”, “Kultūros ekologija”, “Karalius”, “Sutemos”.

Lietuvos operos ir baleto teatras Vilniuje specialiais spektakliais gegužės mėnesį paminėjo trijų operos veteranų sukaktis. G. Bizet “Carmen” gegužės 11 d. buvo skirta soprano Juzės Augaitytės amžiaus aštuoniasdešimtpenkmečiui, G. Verdžio “Traviata” gegužės 18 d. — soprano Justinos Jasaitytės (1911-1986) gimimo aštuoniasdešimtmečiui, G. Verdžio “Otello” — dirigento Vytauto Marijošiaus amžiaus aštuoniasdešimtmečiui. Sol. J. Augaitytė pagrindinius soprano vaidmenis Lietuvos opeoroje Kaune ir Vilniuje atlikdavo 1933-44 m. iki pasitraukimo Vokietijon ir atvykimo Filadelfijon 1949 m. Ji yra dainavusi Mikaelą G. Bizet opeoroje “Carmen”. Sol. J. Jasaitytė, taip pat pagrindinių soprano vaidmenų atlikėja, tik 1939 m. baigė Kauno konservatoriją, Lietuvos operos teatre Kaune ir Vilniuje dainavo 1939-1957 m. Violeta G. Verdžio “Traviatoje” buvo vienas populiariausių jos vaidmenų. Dirigentas V. Marijošius, studijavęs pedagogiką, violončelę ir fortepijoną Klaipėdos konservatorijoje, Lietuvos opeoroje diriguoti pradėjo 1933-36 m. Studijas gilinio Berlyne, Vienoje, Paryžiuje, Romoje, 1938 m. baigė Prahos konservatorijos dirigavimo klasę. Ryškūs savo talento pėdsakus Lietuvos opeoroje Kaune ir Vilniuje jis paliko kaip jos vyr. dirigentas ir meno vadovas 1938-44 m. Išėjivioje, į JAV atvykęs 1948 m., profesoriavo Hartfordo universiteto muzikos mokykloje.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	8 %
180-185 d. term. ind.	8 %
1 metų term. indėlius	8 %
2 metų term. indėlius	8 1/4 %
3 metų term. indėlius	8 1/4 %
1 metų GIC-mėn. palūk. ..	8 1/4 %
1 metų GIC-met. palūk. ..	9 %
2 metų GIC-met. palūk. ..	9 1/4 %
3 metų GIC-met. palūk. ..	9 1/4 %
RRSP, RRIF ir OHOSP ...	8 %
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	9 %
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	9 1/4 %
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	9 1/4 %
Taupomąją sąskaitą	7 1/4 %
Kasd. pal. taupymo sąsk.	7 1/2 %
Kasd. pal. čekių sąsk.iki ...	5 1/4 %

IMA UŽ:

Asmenines paskolas	
nuo	11 1/4 %
Sutarties paskolas	
nuo	11 1/4 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	10 1/4 %
2 metų	10 1/2 %
3 metų	10 3/4 %
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2 ir 3 metų	9 3/4 %

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI per 49 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS 406 Roncesvalles Ave.
2239 Bloor Street West. Telefonas 536-5936 ir
Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA - 35 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas:
sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RICHARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.

ANTANAS GENYS
an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent etobicoke, ontario M9B 6G8 **232-9000**
res: 231-2839

MARGIS DRUG STORE

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
Pensininkams 10% nuolaida nuo visko (išskyrus cigaretes)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE turi "Lottario" loterijos skaitytuvą (kompiuterį)

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas
Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling)
Islington, Ontario M9B 1A6
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5.
telefonas (416) 766-5367

A. a. VYTAUTAS GERULAITIS, sportinių pasiekimų metais

Mirė a. a. Vytautas Gerulaitis

Daug gražių dienų praleidau kartu su a. a. Vytautu Gerulaitiu bendrose kelionėse iš Augsburgio amerikiečių zonos į prancūzų, klausydamas jo idomiu pasakojimų iš sportinio gyvenimo prieškariniame laikotarpyje, prisiminimų bei išpuodžių iš Švedijos karaliaus rengiamų lauko teniso žaidynių Stockholme ir po jų ruošytų iškilmingų vakarienių su karalium, matant ant stalo sudėtus peilius, šaukštus, šaukšteles, lėkštes, bijant paminti valgiui netinkamą šauktę ar šaukštelį, stebint iš anksto kitų svečių "pirmąjį žaidimą" ir t.t.

O kiek bendrų valandų paskirta Augsburgio planavimui lietuvių išveiktų stalo teniso žaidynėms, susitikimams su vokiečiais bei Vokietijos rinktinės žaidėjais? ... Tačiau tai nerūpestingas, pilnas energijos jaunystės laikotarpis (prabėgęs kaip trumpas sapnas). Siekia ne tik "sveikame kūne sveika siela" šūkiu, bet taip pat Lietuvos vardo garsinimo, priklijuojant Hochfeldo, Haunsteteno baltiečių stovyklose, Augsburgio miesto skelbimų lentose "Litauen-Deutschland" plakatus ir jau kitą dieną su malonumu skaitant vokiečių dienraščius įrašytą lietuvių pergalę.

Atsiskyrėme 1948 m. vasario mėn. Hochfeldo stovykloje surengtoje man vakarieneje būsimos žmonės Alondos tėvų bute. Kukli dovana – prisiminimas, kelios ašaros, tvirti žodžiai susirašinėjimui, išlydėjo mane į Kanadą, kiek vėliau ir a. a. Vytautą į JAV.

Susitikome dar vieną ir paskutinį kartą Š. A. lietuvių žaidynėse (datos neprisimenu) Brooklyne. Vėl grįžome į Augsburgio stovyklos laikus, kelionės į vaismedžių – Lindau apylinkes. Prancūzai tikrino mūsų lagaminus, ragavome vežamus obuolius. Tos dienos buvo taip pat pilnos įvairių nuotykių ir kartu baimės, nes be vaisių veždavome šį tą "stipresnio".

A. a. Vytautas Gerulaitis gimė 1915 m. Vilkaviškio apskr. Baigęs Kybar-

tų "Žiburio" gimnaziją, studijavo Vytauto Didžiojo u-tė. Velionis dalyvavo pasaulinėse stalo teniso pirmenybėse Londone, Prahoje ir Badene, tautinės olimpiados lauko teniso aukso medalio laimėtojas bei 1938 m. Pabaltijo meistras. (V.G. buvo trejus metus iškovojęs Lietuvos stalo teniso meistro vardą. Red.)

Amerikiečių karių dienraštis "The Stars and Stripes" gegužės 5 d. sporto skyriuje taip pat pažymėjo velionies mirtį, įrašydamas antraštėje "Elder Gerulaitis dies at 76". Toliau karių dienraštis rašo – Vytautas Gerulaitis įvedė savo sūnų Vitą į geriausią profesionalų eiles. Draugų pranešimu, 76 m. Gerulaitis mirė širdies priepuoliu Oyster Bay vietoje, N.Y., rašo toliau dienraštis.

K. Baronas

Čikagos "Lituanicos" futbolo klubas

Kaip žinome, Čikagos "Lituanica" šiuo metu yra vienintelis Š. Amerikos lietuvių klubas, kuris tebeaktyviai žaidžia futbolą. Kitose vietovėse – Niujorke, Toronte, Detroite ir kitur, kur savo laiką buvo neblogos komandos, futbolo vienuolių jau seniai neliko.

"Lituanicos" klubas, kuris neseniai minėjo savo 40 metų veiklos sukaktį, ne tik kad nerodo pasenimo ar išsisėmimo žymių, bet vis gerėja. Praėjusį sezoną klubo komanda net tapo Čikagos ir apylinkių aukščiausio futbolo lygos II vietos savininke, ko ji anksčiau niekada nebuvo pasiekusi (vien tik patekti į aukščiausiąją divizioną tik 3 kartus yra pasisekę, o joje išsilaikyti – niekada negalėdavo). Šį sezoną lietuvių vėl planuoja siekti pirmųjų vietų. O tam perspektyvų yra. Nežinrnt, kad pernai jau žaidė 6 stipriki futbolininkai iš Lietuvos, šiemet dar trys prisidėjo: du iš jų – praėjusią žiemą Amerikoje viešėjusios Vilniaus "Žalgirio" komandos nariai – Gytis Kavaliauskas ir Virgis Žuromskis. Jiedu tada nusprendė negrįžti Lietuvon ir pagelbėti čikagiečiams.

Beje, pirmosios sezono rungtynėse jie sužaidė labai gerai: Virgis įmušė vienintelį įvartį. Jose buvo žaista prieš stiprią "Kickers" vienuolę ir sukovota lygiomis (1:1). Gaila, kad tuoj po šių rungtynių Virgis gavo apendicito priepuolį ir jam reikėjo važiuoti ligoninėn operuotis, ir todėl kurį laiką negalės pasirodyti aikštėlėje.

Antrosios šio sezono rungtynėse gegužės 5 d. buvo įveikta labai fiziškai žaidžianti "Vikings" komanda 2:1. Įvartį autorai: pernai į komandą įsijungę Artūras Savukynas ir Rolandas Urbonavičius.

Su dabartine sudėtimi "Lituanica" yra visos galimybės siekti prizinių vietų, o, turint laimės, ir meistro vardo. Gaila, kad ir mūsų šaliai negali išvengti susižeidimų ar kitų nelaimių, tad pilnoje sudėtyje pasirodo neadažnai. Bet gal ateitis bus laimingesnė?

Turint gerus žaidėjus ir norint juos išlaikyti, padidėja klubo finan-

Buvę Vilniaus žalgiriečiai, nuo šio pavasario devintys Čikagos "Lituanicos" futbolo klubo uniformas: VIRGIS ŽUROMSKIS (kairėje) ir GYTIS KAVALIUSKAS (dešinėje)
Nuotr. Ed. Šulaitis

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)

- Visų rūšių atnaujinimai
- AC langai ir sienų sekcijos
- Vėsintuvai
- Garažo durų atidarytojai

Tel. 762-9190

OVERSEAS VIDEO TAPE

Pakeičiame 3 val. video juostas iš vienos sistemos į kitą tik už \$45. Darbas garantuotas. NTSC, PAL, SECAM, Europos, Azijos, Afrikos ir Australijos sistemos į kanadišką ir atvirkščiai. 8 ir 16 mm filmas ir skaidres pakeičiame į video. KODĖL MOKĖTI DAUGIAU! Skambinkite tel. 244-1822.

PARDUODAME ĮVAIRIŲ PLOČIŲ BATUS

Bon Ton SHOES SPECIALIZING IN WIDE WIDTHS SINCE 1953

LADIES SHOES	LADIES BOOTS	MEN SHOES
• FASHION • DRESS	• WIDE WIDTHS	• SIZES 8-13
• CASUAL • CORRECTIVE	• EXTRA WIDE CALFS & FOOT	• WIDTHS EEE-EEEE
• SIZE 3-13	• SIZES 4-12	• WIDE
• WIDTHS D-EEE-EEEE	• WIDTHS D-EE-EEEE	• MON TO SAT
	(NOT ALL SIZES IN EACH STYLE)	9:30 to 6:00

Always a size & width better

783-1702 783-8839
884-A EGLINTON W. W. of BATHURST

sinė atsakomybė. Reikia kai kuriems padėti finansškai įsikurti naujame krašte, reikia gydyti ir pan. Tad nuo futbolo rėmėjų ir visų geros valios tautiečių priklausys – ar Čikagos lietuviai nori turėti gerą komandą, kuri garsintų lietuvių vardą kitataučių tarpe, ar ne. Tai parodys finansinė ir moralinė parama klubui.

Šalia pirmosios komandos dar veikia ir kitos: rezervinė, veteranų, jaunių ir jaunučių. Šios dvi paskutinės aikštėje vėl po ilgesnės pertraukos pasirodė šį pavasarį. Nors salės futbolo pirmenybėse jau praėjusią žiemą buvo jaunių komanda, tačiau lauko pirmenybėse jaunimas anksčiau nedalyvavo. Turint prieauglio komandų, klubui būtų užtikrintas dar ilgesnis amžius.

Liepos mėnesio antroje pusėje dvi klubo komandos – vyrų ir veteranų vyks į IV pasaulio lietuvių sporto žaidynes Lietuvon. Kadangi vyrų komandoje daugumas žaidėjų yra iš Lietuvos atvykęs, jie negalės leistis kelionėn, tai į komandą įjungti pavieniai lietuvių kilmės futbolininkai iš kitų miestų.

Neseniai klubas turėjo metinį narių susirinkimą, kuriame dalis valdybos narių – A. Glavinskis, J. Juška, G. Bielskus, Ed. Šulaitis – buvo perrinkti iš buvusios valdybos, o naujai įrinkti – J. Putna, A. Mackevičius, J. Kazlauskas, L. Juraitis, I. Hidvegi. Nuo šių vyrų ir lietuvių visuomenės tautos priklausys, ar "Lituanica" galės tapti Čikagos ir apylinkių futbolo čempionu. Jeigu taip įvyktų, tai būtų pirmasis atsitikimas bet kada lietuvių pasiekimas Amerikoje.

E. Šulaitis

Skautų veikla

• "Romuvos" valdybos posėdyje birželio 5 d. pasiskirstyta pareigos: pirm. P. Petrauskas, išd. V. Paškus, sek. A. Baltakienė. Darbo komiteto pirm. L. Garbaliuskas, pavaduotoja N. Liačienė ir jaunimo atstovas G. Karasiečius, nariai – K. Pajaujis, K. Asevičius, o taip pat vadeivos, tūntininkai, skautininkų-kių draugovių draugininkai, tėvų komiteto pirmininkai ir vietininkai.

• Birželio 25 d., 7.30 v.v., skautų būkle yra šaukiamas stovyklos, įvyksiančios rugpjūčio 4-17 d.d. vadovaujančių asmenų posėdis.

• Stovyklos vadovai: pirmos savaitės viršininkas j.s. P. Butėnas, antros – v.s. A. Baltakienė; pirmą savaitę komendatas s.fil. dr. A. Dailydė, antrą – A. Saplys; brolių pastovyklės viršininkas v.s. R. Belzinskis, seserijos – s. V. Bulotienė; dvasios vadas ir program vedėjas v.s. kun. A. Saulaitis, SJ.; ūkio vedėjas K. Pajaujis; slaugės – v.s. V. Puzerienė ir v.s. A. Birštonaitė-McAleer; dainų mokytoja ps. D. Garbaliuskienė, talinkininkė D. Radtke; vilkiukų vadovas sk.v. v.s. A. Paškus, paukštyčių – v.s. v.s. A. Puzerytė ir A. Karasiejūtė, skautų – sl. G. Karasiejus, prityrusių skautų – v.s. v.s. J. Raškauskaitė, jūros skautų – ps. S. Šernaitė-Kišonienė, jūros skautų vadovai – j.b. v.v. S. Namikas ir A. Stundžia; instruktoriai – v.s. D. Petrauskienė, sk.v. v.s. P. Karosas (greitoji pagalba), fil. M. Leknickas (sportas), Kanados r. vadeiva s. R. Otto ir iš Lietuvos Zigmąs Kalesinskis. Seimininkės – A. Pajaujienė, L. Kaminskienė, V. Tirilienė, J. Yčienė. Registroja v.s. F. Mockus tel. 489-7735. M.

Atitaisymas. "TŽ" 23 nr., Skautų veikloje, buvo pažymėta, kad Suvalkų trikampio išeivijos sambūrio lietuvių, vadovaujami K. Pajaujo, organizuoja išvyką į Romuvą. Pastarasis sambūriui nevadovauja, o yra tik išvykos vadovas.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:		IMA:	
8 % už 90 dienų term. indėlius		už asmenines paskolas nuo	11.75%
8 % už 6 mėnesių term. indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
8 % už 1 m. term. indėlius		su nekeičiamu nuosimčiu	
8.25% už 2 m. term. indėlius		1 metų	10 %
8.25% už 3 m. term. indėlius		2 metų	10.25%
8.25% už 1 m. GIC mėn. palūk.		3 metų	10.50%
9 % už 1 m. GIC invest. pažym.		(fixed rate)	
9.25% už 2 m. GIC invest. pažym.		su keičiamu nuosimčiu	
9.25% už 3 m. GIC invest. pažym.		1, 2 ar 3 metų	9.75%
8 % už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)		(variable rate)	
9 % už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.		Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antieji mortgičiai.	
9.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.			
9.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.			
8 % už namų planą - OHOSP (variable rate)			
7.25% už taupymo sąskaitą			
7.50% kasd. pal. sąsk. virš 10.000			
5.75% už kasd. pal. čekių sąsk.			

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 87 milijonus dolerių

MasterCard Kredito kortelė

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$30,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

1211 Gorham St. Units 1&2, Newmarket, Ont. L3Y 7V1,
Telefonai: (Toronto linija) 416-773-9591,
(Newmarket linija) 416-836-1415.

Alfonsas Garbenis, jn. savininkas
Namų įkainojimo skyrius
YORK SIMCOE APPRAISAL CORPORATION

1211 Gorham St., Units 1&2, Newmarket, Ont. L3Y 7V1.
Telefonas (Toronto linija):
416-773-3779 FAX 1-416-836-1029
ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investicijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kitose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD.

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)
PERKANT – PARDUODANT NAMĄ VISADA JUMS SAŽINGAI IR DRAUGIŠKAI
STASYS JOKUBAITIS.
Telefonai **535-2331** arba **537-2869**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7
Telefonas: 625-0707. Savininkas – Tom Thompson

JŪS GALITE PAGELBĖTI!

Jeigu jūs norite pagelbėti savo giminėms, draugams dovanokite automobilį Lietuvoje ar Sovietų Sąjungoje

Mes siūlome įvairių modelių automobilius, pagamintus Sovietų Sąjungoje:
Lada 2104, Samara 2108, Samara 2109, Niva, Tavria, Luaz.

TAVRIA – 5 greičių \$5,944 kanadiškais
LUAZ JEEP 4x4 \$6,996 kanadiškais
SAMARA 1.5-5 greičių \$9,000 kanadiškais

Dėl daugiau informacijų prašome kreiptis pas mus

LADA CANADA INC

1790 Albion Road, Rexdale, Ontario M9V 4J8
Telefonas: (416) 748-2100 FAX: (416) 748-2107 TELEX: 06-989241

Lietuvių evangelikų liuteronų sinodas

Ne gausi, bet rūpestingą Toronto lietuvių evangelikų liuteronų Išganytojo parapiją buvo pakviesta šiais metais surengti išeivijos evangelikų liuteronų sinodą-suvažiavimą Toronte. Pagal jau įprastą tradiciją lietuvių liuteronai, pasklidę laisvame pasaulyje, kartkartėmis renkasi aptarti parapijų rūpesčius. Nuolatiniai ryšių palaikymai juos jungia į vieną šeimą. Kiekviena išeivijoje veikianti parapija į suvažiavimus-sinodus siunčia savus atstovus, vadina sinodalais. Jų dauguma sudaro Aukščiausiąją sinodo tarybą.

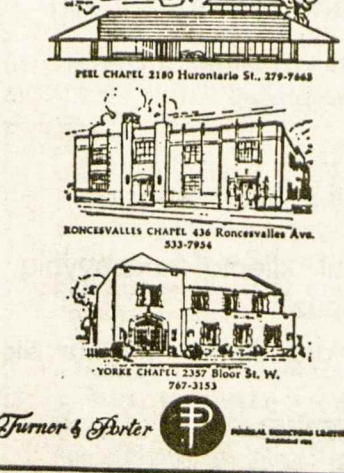
Toronto lietuvių evangelikų Išganytojo parapijos taryba ir jos pirmininkas Ern. Steponas, Čikagos "Tėviškės" parapijos klebono H. Dumpio pakviestas, sutiko ir įsipareigojo sinodą rengti Toronte liepos 5-7 d. Atstovų ir svečių tikimasi sulaukti iš įvairių pasaulio kraštų: JAV, Australijos, Vokietijos, Pietų Amerikos, Lietuvos ir kitų šalių. Labiausiai laukiamas svečias — tai Lietuvos vyskupas Kalvanas. Tikimasi, kad sinodas bus reikšmingas ne vien išeivijos lietuviams evangelikams, bet atsilieps ir tarptautiniame krikščioniškame judėjime.

Toronto Išganytojo parapijos taryba daro viską, kad ruošiamas sinodas būtų sėkmingas ir veiklus. Sinodo posėdžiuose parapijai atstovauti yra išrinkti sinodalai: Valteris Drešeris, Edvardas Bumeister, Emilijus Bartminas ir Gytis Šernas. Po pirmųjų pamaldų sinodas posėdžiaus Lietuvių namuose. Sekmadienį, liepos 7 d., Išganytojo parapijos šventovėje bus iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvaus vyskupas Kalvanas ir svečiai kunigai. Sinodo užbaigimui Lietuvių namuose parapija ruošia pietų vaišes, į kurias maloniai kviečiami visi parapijiečiai bei tautiečiai. Parapijos choras, vadovaujamas Petro Šturmo, atliks gražią giesmių programą.

Vaišių metu atsiradusios aukos numatomos skirti Toronto lietuvių slaugos namams. L. Girinis

Turner & Porter laidotuvių namai

436 Roncesvalles Ave.,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533-7954

FUTURE.I REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo
bei pardavimo
bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835

- Patarnauja lietuvių kalba.
- Nemokamas namų įvertinimas

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9
**Pirkite namus
geresnei savo atečiai**

KELIONĖS Į LIETUVĄ 1991 metais!

Dar turime laisvų vietų, skridimams į Lietuvą:
liepos 19 iki rugpjūčio 4
rugpjūčio 2 iki rugpjūčio 18 arba 25
rugsėjo 13 iki rugsėjo 29 arba spalio 6
spalio 11 iki spalio 27.

Galime parūpinti
vizas ir viešbučius.

ISAS
SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM
DENMARK NORWAY SWEDEN

Maloniai kviečiame naudotis mūsų paslaugomis:

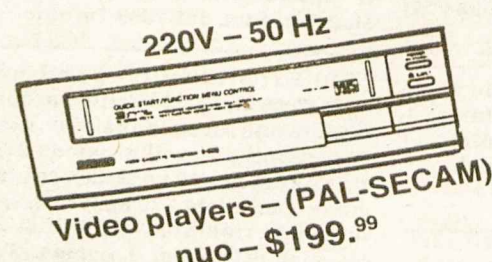
- * Užsakant keliones į Lietuvą ir kitas pasaulio šalis
- * Gaunant visas į Lietuvos
- * Sudarant išvykimus giminėms bei draugams iš Lietuvos viešnagai į Kanadą
- * Išperkant bilietus giminėms iš Lietuvos į Kanadą
- * Išperkant draudimus visais atvejais
- * Užsakant pervežimą autobusu Montrealis-Torontas-Montrealis
- * Perduodant vaistus ir pinigų giminėms bei draugams Lietuvoje
- * Užsakant ekskursijas po Torontą ir jo apylinkes lietuvių kalba (nuo gegužės 19 d.)
- * Siunčiant proginis sveikinimus į Lietuvą

Smulkesnė informacija teikiama visais šiais klausimais
pirmadieniais-penktadieniais 9.30 v.r. — 5 v.p.p.

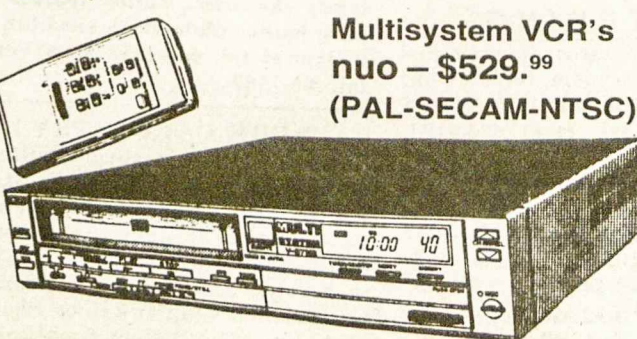
2100 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1M7, Canada
Tel. (416) 769-2500, FAX (416) 763-6279

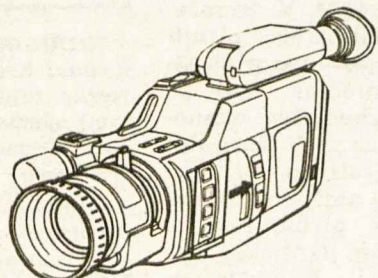
110220 V - MULTI-SYSTEM - TV - VIDEO - AUDIO - APPLIANCES - CRYSTAL & CHINA
TEL: (416) 769-0631 2938 Dundas Street West,
FAX: (416) 769-0586 Toronto, Ontario, Canada
M6P 1Y8

220V - 50 Hz
Video players - (PAL-SECAM)
nuo - \$199.99
Video kasetės
(PAL-SECAM) E120
\$2.60

Multisystem VCR's
nuo - \$529.99
(PAL-SECAM-NTSC)

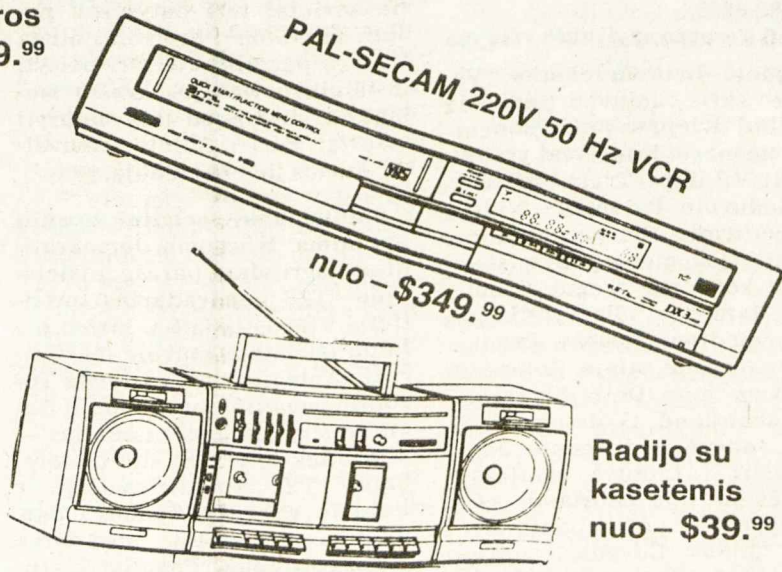
PANASONIC & HITACHI
Video kameros
nuo - \$1199.99

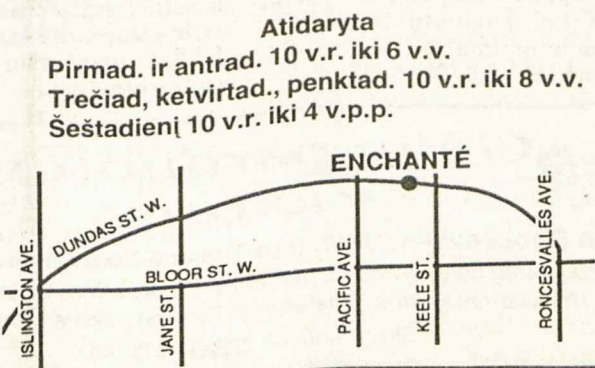
Mes taip pat pakeičiame
video juostas iš PAL į
NTSC ir iš NTSC į PAL
Speciali kaina 3v. tik \$30.

Audio kasetės
90 minučių
tik \$0.75

PAL-SECAM 220V 50 Hz VCR
nuo - \$349.99
Radijo su
kasetėmis
nuo - \$39.99

Atidaryta
Pirmad. ir antrd. 10 v.r. iki 6 v.v.
Trečiad, ketvirtad., penktad. 10 v.r. iki 8 v.v.
Šeštadienį 10 v.r. iki 4 v.p.p.

A+ rašytojui KLEMENSUI JŪRAI

mirus Brazilijoje,

reiškiame gilią užuojautą jo dukrai ŽIVILEI
ŠELMIENEI ir jos šeimai -

Toronto Maironio mokykla

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

bo draudos išlaidas jos didesnės \$1.3 milijono, o tai reiškia staigų išmokų padidėjimą net 34%. 1990 m. kovo mėnesį nedarbo drauda naudojosi 896.000 kanadiečių, o 1991 m. kovo mėnesį — daugiau kaip 1.200.000. Ontario provincijoje net 6,2% padidėjo nedarbo draudą gaunančių bedarbių skaičius, Britų Kolumbijoje — 4,4%, New Brunswicke — 3%. Nedarbas skaudžiausiai buvo palietęs Ontario provinciją, kuri šiaip jau visada turi mažesnę bedarbių nuosimtį.

J. Petersonas, liberalų partijos kritikas pramonės reikalams, teisingai pabrėžia, kad šandien niekas nežino, kiek dabar Kanadoje iš tikrųjų yra bedarbių. Statistika remiasi tik nedarbo pašalpa gaunančiais kanadiečiais. Ji betgi nepadengia visų darbus praradusių kanadiečių. Jų eilėse juk yra ir tokių, kurie jau išsėmė jiems įstatymu leistas Kanados nedarbo draudos pašalpas. Dešimtys ir gal net šimtai tūkstančių tokių bedarbių kanadiečių dabar gauna socialinės gerovės pašalpas ar darbo bieškant nuvargintas kojas ilsina savo šeimos prieglobstyje.

Dienraštis "The Toronto Star" gegužės 25 d. laidoje paskelbė žurnalisto A. Duffio pranešimą apie 12.310 šeimų ir pavienių asmenų, metropoliniam Toronte laukiančių butų ir kambarių su jų pajamoms prieinama nuoma. Sparčiai augantį laukiančiųjų sąrašą dabar kiekvieną savaitę papildo

- Spaudai parama būtina: be lietuviškos spaudos nebus nė Tėvynės laisvos.

daugiau kaip 500 torontiečių. Pigesnės pastogės laukiančiųjų sąrašą 1986 m. buvo užregistruota 5.450 šeimų ir pavienių torontiečių, 1987 m. — 7.184, 1988 m. — 7.201, 1989 m. — 10.181, 1990 m. — 9.629, o šiemet — jau 12.310.

Sąrašą gerokai padidino į jį įsijungiantys oficialaus pripažinti laukiantieji nelegalūs ateiviai Kanadon, save vadinantys įvairaus plauko pabėgėliais. Metropoliniam Toronte jų yra apie 80.000. Lig šiol su valdžios finansine parama patatytų namų pigesniais butais ir kambariais buvo leidžiama pasinaudoti tik kanadiečiams ir su Kanados vizomis įsileistiems ateiviams. Nuo š.m. balandžio mėnesio tos teisės buvo suteiktos ir oficialaus pripažinimo neturinčioms ateiviams. Per pirmas dvi gegužės savaites buvo susilaukta poros tūkstančių prašymų butams atpiginta nuoma. Ketvirtadali tų prašymų įteikė ligšioliniai nelegalūs ateiviai. V. Kst.

Pagalbos Lietuvai vajeaus aukos

Gauta \$100.000 auka iš Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvo, paskirta metinio narių susirinkimo proga.

Delhi-Tillsonburg apylinkės lietuvių atsiumė \$880.66, uždirbtus išparduodant maisto patiekalus per Delhi miesto Daugiakultūros draugijos metinį renginį.

Sudburio žuklautojų-medžiotojų klubas "Geležinis vilkas", veikęs 26 metus, dėl sumažėjusio narių skaičiaus nutraukė veiklą. Iš turėtų santaupų klubo likvidacinė komisija paskyrė Pagalbos Lietuvai vajui \$1.500, KLB krašto valdybos veiklai — \$500.

\$500 — Kanados lietuvių Kunigų vienybė, O. Baziliauskienė, Hamil-

SKAITYTŲJAI PASISAKO

SVEIKA LINA,

Na, ką tau rašyti? Viskas, kas vyksta pas mus jūs žinot. Aš pati prie televizijos buvau tą baisią naktį. Nupasakot koks buvo jausmas neįmanoma. Tai buvo neapykantą, baimę, neviltį. Aš neįsivaizdavau, kad galėsiu stovėti prieš sužvėrėjusį kareivį, kuris tiesiai į tave atstotės automatai ir negalėsiu pajudėti iš vietos. Tik visa drebi iš baimės ir neapykantos. Tai buvo siaubingiausia naktis mano gyvenime. Net negalvoju, kad galėjo nušauti tie žvėrys. Reikėjo matyti jų sužvėrėjusias akis. Jis galėjo bet ką padaryti, nesvarbu, ar stovi vyras, moteris ar vaikas. Tai robotai. Visą naktį stovėjom, tik rytą, kai ta baisi įtampa šiek tiek atslūgo, pradėjom suprasti, kad kulga galėjo pataikyti į tave ir supratai, jog taip nori iš mūsų atimti Lietuvą, mūsų žemę, mūsų namus. Daug žmonių verkė iš nevilties, aš irgi verkiau. Dieve, geriau nieko neturėti, valgyti tik juodą duoną, bet būti laisvais. O jei vėl būsim po jų padais, po jų purvinų ir kruvinų batų padais, tai geriau iš viso čia negyventi, nes tai reikia pačiam patirti. Jūs visada buvot laisvi, o mes įvis neseniai pajutom laisvės skoni. O jo paragavęs, atsiskirti nebegali. Nežinau kaip mes gyvensim — vien tik melavo ir vogė, vogė ir melavo. Raudonasis maras, kuris taip plito.

O šiaip gyvenu ir tiek. Nieko gero ir nieko naujo. Vilties jokios, kad geriau gyvensiu. Net savo kampo neturiu. Viskas atsibodo, nes be buitinių problemų, nieko negali galvoti, nei veikti. Tu atleisk, kad aš tik pasakojau Tau mūsų vargus ir rūpesčius, bet dabar nieko kito nei galvoti, nei daryti negali. D.

tono lietuvių pensininkų klubas, giminės ir pažįstami Jurgio Gudinsko 75 m. gimtadienio proga; \$300 — Kanados lietuvių kat. moterų Delhi skyrius; \$200 — Kanados lietuvių kat. moterų Prisikėlimo parapijos skyrius, Lietuvių karių veteranų sąjungos Hamiltono skyrius "Ramovė"; \$150 — D. Kazanavičius; \$100 — O. Petrunienė; \$60 — a.a. A. Šukio atm R. Jukūnas ir sūnus; \$30 — a.a. A. Šukio atm. J. E. Liudzius; \$20 — a.a. O. Žiūraitienės atm. A. J. Zubrickai. A.a. J. Giedriūno atm. (viso \$402) \$100 — V. M. Leparskai; \$60 — L. Leparskas; \$50 — V.L. Pundzius; \$30 — E.J. Potomski, V. Baltrašius, Alb. Tautkevičius; \$20 — P. Eidukas, G. Vindašius, S. Naikauskas; \$12 — A. Leparskas; \$10 — V. Čuprinskis, F. Kairys, C. Vilkauskas. Medicininė pagalba Lietuvoje \$300 auką atsiumė Baltic Information Group iš Vankuverio. Nuširdi KLB valdybos padėka aukojusiems Lietuvos reikalams. KLB

Knygų rīskykla
"SAMOGITIA"
meniškai įraš
knygas bei žurnalus

A. Plėnys

3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

LIETUVIŲ VAIKŲ DARŽELIS,

vedamas Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų, jau registruoja vaikučius nuo 2,5 iki 6 metų amžiaus ateinantiems mokslo metams. Skambinti telefonu 534-5773 Toronte.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

Bloor ir Jane gatvių kampas

Toronto, Ontario M6S 4W3

Telefonai:

įstaigos (416)762-7393

namų 233-0303

Advokatas

VICTOR E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.

15 John St., Suite 2

Weston, Ontario M9N 1J2

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 240-0594

(24 valandas)

FAX 248-5922

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.

perėmė a.a.advokato Algio Puterio

bylas ir testamentus

3425 Dundas St. W., Suite 200

prie Windermere Ave.

Toronto, Ontario M6S 2S4

Telefonas

įstaigos (416) 763-3362

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.

Telefonai — (416) 864-2734

1-800-387-1883 (toll free)

- Turi daugiau kaip 13 metų patyrimą investicijų srityje
- Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds", auksą ir sidabrą
- Sąžiningai patarnauja lietuviškai arba angliškai

Moss, Lawson & Co. Limited
1 Toronto Street, Toronto, Ont. M5C 2W3

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir
pardavimo atstovas

patarnauja lietuvių kalba

Nemokamas namų įvertinimas

Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

1700 Bloor Street West
toronto, ontario M6P 4C3

769-1616

DRESHER Ltd.
Real Estate
Member Broker

FAX 233-0285

Tel. 233-3334

3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8

Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.

Kreipkitės į Valterį Drešerį. Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

DRESHER INSURANCE BROKERS

Fax 233-0285 - Tel. 231-2661

3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir

RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 9 v.r. — 7 v.v., šeštadieniais — 9 v.r. — 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas — greitas ir tikslus!
V. Dauginis — telefonai (416) 533-1121, (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė — telefonai (416) 533-1121, (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121 FAX 533-1122

TORONTO

Anapilio žinios

— Tuoktis ruošiasi: Kęstutis Eimantas su Tanya Glencross; Darius Savickas su Irena Paznėkaitė.

— Šiais metais Toronto arkivyskupijoje pradėdami Santuokai pasirošimo mokytojų kursai. Tokiais mokytojais gali tapti visos krikščioniškai gyvenančios santuokinės poros. Mūsų parapijai tokių mokytojų labai reikia, kad jie galėtų tinkamai gyvenimui paruošti mūsų parapijoje besiruošiančius tuoktis jaunuosius. Šie kursai prasidės rugsėjo 18, trečiadienį, ir vyks trečiadieniais iki gruodžio 4 d. Jeigu atsisrų galinčių pasiaukoti šiam darbiui, prašome skambinti klebonijon tel. 277-1270. Registracija šiems kursams vyksta iki birželio 30 d.

— Lietuvoje, Kairiadorių vyskupijoje, jau pradėdama kankinio arkiv. Teofilas Matulionio beatifikacijos byla. Ta proga, prel. P. Gaidos iniciatyva, yra išleisti paveikslėliai su malda. Prašome jų paveikslėlių pasiimti prie šventovės durų ir melsti Visagali Dieva, kad Lietuva greit susilauktų naujo šventojo paskelbimo.

— Mišios birželio 16, 9.30 v.r. už a. a. Emą Javiene, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už a. a. Stasį Jonaitį.

Lietuvių namų žinios

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 280 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: J. Dubininkienė, I. Kruckauskienė, chirurgas A. Mališauskas, P.D. Mikėnai iš Kauno, P. Avelienė, A. Ulinskienė iš Šiaulių, R. Muliuolis iš Alytaus, G. Birgelytė-Andrzejak iš Lenkijos, V. Navickas iš St. Petersburgo, Floridos. Su svečiais supažindino ir pranešimus padarė LN valdybos narė Aldona Sergautienė.

— Lietuviškos organizacijos, rengdamos koncertus, vaidinimus ar kitokius renginius ir norėdamos turėti elektroninius ar scenos apšvietimo patarnavimus, turi pranešti LN vedėjui nors dvi savaites prieš renginį. Visi šie patarnavimai yra pavesti Kazimiero Juzumo atsakomybei, kuris jau 15 m. elektroninę sistemą tvarko ir taiso. Organizacija, nesilaikanti šių taisyklių, gali likti be minėtų patarnavimų.

— LN biblioteka bus uždaryta ir neveiks liepos bei rugpjūčio mėn. Prašoma skaitytojams apsirūpinti knygomis visai vasarai birželio mėnesį.

— Norintys važiuoti į LN bei "Atžalyno" gegužinę liepos 14, sekmadienį, registruojasi LN raštiniame tel. 532-3312. Autobusas išeis nuo LN 11 v.r. ir nuo "Vilniaus" namų – 11.10 v.r. Grįš į Torontą tarp 7-8 v.v. Kelionė – nemokama.

— Labdaros lietuvių slaugos namų komiteto valdyba nuoširdžiai dėkoja testamentu vykdytojams už a. a. Sofijos Gečienės palikimą.

Aukos slaugos namams

\$33,000 – a. a. Sofijos Gečienės palikimas; \$2,000 – J. J. Šarūnai, St. Catharines; \$1,200 – dr. A. Mikelėnas; \$1,000 – J. S. Girdzijauskai, V. M. Miceikos, J. Petrauskas, B. Sakalas, A. Stukas, J. Stukas; \$900 – A. A. Lukošiai; \$800 – V. D. Simonačienė (papildė iki \$1,000); \$700 – A. M. Bumbuliai (papildė iki \$1,000); \$600 – J. J. Pilipavičiai; \$500 – J. Z. Dabrowski, J. P. Ivanauskai, V. E. Kriščiūnai, Wassaga, A. Saulis, J. B. Stankaičiai, K. Stulpinas, J. Vaskela, A. A. Tamošaičiai, Gananoque; \$400 – P. E. Kriapai; \$350 – S. A. Draugeliai; \$300 – K. Kaciulis, Southhampton, Ont. N. Kudimkienė, Burlington, J. V. Narai (pakartotiniai), A. Žilėnas; \$250 – J. M. Adomaičiai, La Salle, P.Q., A. Barauskas, prel. Pr. Gaida, A. J. Gudavičiai, A. P. Kvedarai, V. Naruševičius, M. Račys, J. Zabulionis; \$200 – B. Trukanavičius; \$100 – E. Abromaitis, A. Artickonis, G. Balčiūnas, A. Bernotaitis, P. Dovidaitis, E. Dubininkas, V. Gataveckas, S. T. Ignatė, E. Juzukonis, P. Karalis, Oakville, J. Karka, D. Keršienė, J. J. Kisielačiai, S. V. Kneitai, J. Mejus, J. Pacevičienė, A. Piragis, M. Peterson, kun. V. Skilandžiūnas, J. Staškevičius, A. Smailys, A. Stankus, S. Vaitekūnas, V. N. Tamulaičiai, Č. Tiškevičius, Hamilton, A. Zaremaitė, J. Zemaitis, U. Žilinskienė; \$50 – E. Geldutis, S. Kalytis, J. Laugalis, D. Petraitis, E. Weir, Parry Sound; \$25 – R. Zabiela.

A. a. Broniaus Čepaičiai atminimui \$500 – K. Čepaitis; a. a. Apolinaro Čepaičio atminimui \$500 – K. Čepaitis; a. a. J. Dulionienės atminimui \$300 – R. Sirutis; a. a. Prano Ramonaičio atminimui \$100 – E. Gincėuskienė; a. a. E. Tolvaišienės atminimui \$30 – T. B. Stanuliai; a. a. Genovaitės Kuzmarskienės atminimui \$20 – J. V. Šimkus; a. a. Juozo Jagėlos atminimui – \$25 – V. Augėnas.

Birutės Čepaitienės gimtadienio proga draugai suaukojo slaugos namams – \$350. Aukoję: \$30 – A. N. Banėliai, V. A. Banėliai, P. E. Bersešai, V. R. Bersėnai, A. K. Rūka, J. B. Stankaičiai, E. R. Stravinskai, J. Z. Stravinskai, V. B. Vytai, A. R. Ulbos; \$15 – K. Banelis, O. Banelienė, R. Stravinskai.

Iš viso fonde yra \$525,123.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gerimų (baro) reikalai. Skambinti bel kuriuo laikui: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronto.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Birželio mėnuo yra skirtas Šv. Jėzaus širdies garbinimui. Mūsų šventovėje Jėzaus širdies litanija kalbama šokiadieniais po 8 v.r. Mišių, šeštadieniais po 9 v.r. Mišių, o sekmadieniais – po kiekvienų Mišių.

— Sibiriniai trėmimai mūsų šventovėje bus paminėti ateinančių sekmadienį per 11.30 v.r. Mišias. Po Mišių nešamos gėlės prie paminklinės lentos chorui giedant tai progai pritaikytas giesmes.

— "Volungės" choras, kuriam vadovauja D. Viskontienė, paskutinį kartą prieš vasaros atostogas giedos ateinančių sekmadienį. Choras išvyksta viešneigai į Lietuvą liepos 12 d. ir ta proga rengia visuomenei išleistuvinį koncertą – "Tegul skamba mūsų dainos" parapijos palatpos liepos 10 d., 7.30 v.v. Stalus (po 10 žmonių galima užsisakyti pas Nijolę Simonavičienę 239-7226. Bilietai bus pradėti platinti ateinančių sekmadienį.

— "Karavano" pasai platinami salėje ir parapijos banke. Visi kviečiami įsigyti pasus dabar, nes vėliau vietų \$12 jie kainuos \$14. "Karavanas" veiks birželio 14-22 d.d. Lietuvių paviljonas "Vilnius" bus prisikėlimo par. palatpos.

— Blankai stovyklų registracijai gaunami parapijos raštine. Informacijos teikia L. Kuliavienė 766-2996 ir R. Jaglowitz 622-9919.

— Mišios birželio 16, sekmadienį, 8.30 v.r. – už a. a. Pranciškų Kušlikį, 9.20 v.r. – už a. a. Juozą Ražauską, 10.15 v.r. – už Vaitiekūnų šeimos mirusius, a. a. Antaną Štūkį, a. a. Adelę Bernotaitienę, 11.30 v.r. – prašant Lietuvai laisvės.

— Šv. Jono lietuvių kapinėms aukoją \$50 – N. Strazdienė.

A. a. Mikalojaus Meškauskio atminimui Leonardas ir Blanche Grabošai "Tėviškės žiburiams" aukoją \$20.

A. a. Mortos Norkienės atminimui vietoje gėlių D. ir J. Kaunaitės "Tėviškės žiburiams" aukoją \$25.

A. a. Juozo Domeikos atminimui Stefanija Domeikienė "Tėviškės žiburiams" aukoją \$25.

A. a. Petro Januškos penkerių mirties metinių atminimui Birutė Januškienė "Tėviškės žiburiams" atsiuntė \$50 auką.

A. a. Sofijos Kuskienės dešimtųjų metų mirties atminimui vyrras Aleksas "Tėviškės žiburiams" aukoją \$100.

A. a. Liudvikos Barčaitienės 5-rių metų mirties atminimui Simas Barčaitis "Tėviškės žiburiams" aukoją \$50.

A. a. Anelei Žilienėi mirus, užjaušdama Nijolę Šimkienę ir Aldoną Tamošauskienę bei jų šeimas, L. Karbūnienė "Tėviškės žiburiams" aukoją \$25.

Dr. Genovaitė Bijūnienė yra Vilniaus universiteto anglų kalbos katedros pakviesta (kartu su dukra Vilija) šešioms savaitėms dėstyti anglų kalbos vertimo kursą, kurio tikslas – sudaryti galimybę studentams, baigusiems anglų kalbos specialybę, pagilinti vertėjavimo įgūdžius žodžiu, raštu, duoti plačią galimybę susipažinti su Kanados ir JAV spaudos žurnalistine kalba. P.

"The Globe and Mail" birželio 6 d. laidoje rašė – kai Gorbaciovas sakė kalbą Oslo mieste, du asmenys bandė trukdyti kalbėtoją ir 30 žmonių, protestuojančių prieš Gorbaciova, kad jis neleidžia atsiskirti Baltijos kraštams, buvo suimti gatvėse. Maskvoje buvo suimti penki asmenys, kurie protestavo prieš Gorbaciovo kalbą Oslo mieste. Sovietų prezidentas laikėsi ramiai per visus kalbos trukdymus, bet vėliau spaudos konferencijoje parodė aiškų nepasitenkinimą, kai žurnalistai paklausė apie sovietų kariuomenės išpuolius Baltijos respublikose.

Kanados islandiečiai turi savaitraštį "Loegberg-Heimskringla", leidžiamą Winnipege, kur yra įsikūręs gausiausias islandiečių telkinys. Š.m. 19 nr. išspausdintas pranešimas apie Kanados daugialalbės spaudos federacijos suvažiavimą Toronte, kuriame dalyvavo ir islandiečių redaktorė. Prie aprašymo pridėta nuotrauka islandiečių atstovės ir "T2" atstovės Ramūnės Sakalaitės-Jonaitienės, kuri šiltai pasveikinusi islandiečių redaktore ryšium su Islandijos pripažinimu Lietuvos nepriklausomybės. Minėto laikraščio 5 psl. išspausdinta informacija apie Islandijos vyriausybės siūlymą tarpininkauti derybose tarp Sov. Sąjungos ir Baltijos valstybių. Pastarosios siūlymas buvo priimtas, bet Sov. Sąjungai – ne. Pažymėtina, kad islandiečių savaitraštis leidžiamas anglų kalba su islandiečių kalbos skyriumi.

KANADOS BALTIEČIŲ FEDERACIJA ir baltiečių jaunimas rengia metinį 50 metų sukakties sibirinių trėmimų MINĖJIMĄ birželio 14, penktadienį

4.30 v.p.p. prie pagrindinio įėjimo į Union Station traukinių stotį (Front gatvėje ties Royal York viešbučiu) įvyks 1 valandą trunkantis **trėmimų paminėjimas**, atkreipiantis Kanados visuomenės dėmesį į geležinkeliais išstremtus tautiečius Sibirian. *Tautiečiai kviečiami gausiai dalyvauti su plakatais ir vėliavomis.*

8 v. v. Toronto anglikonų Šv. Pauliaus šventovėje, (227 Bloor Street E. prie Jarvis gatvės kampo) **ekumeninės pamaldos**. Visos organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis. Rikiuotei į pamaldas rinktis 7.30 v.v. šventovės kiemelyje.

Savo gausių dalyvavimų abiejuose renginiuose pagerbsime išstremtųjų ir žiauriai Sibire žuvusių atminimą.

Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdyba KLB Toronto apylinkės valdyba

DĖMESIO! Ieškomi asmenys, kurie pergyveno trėmimus arba yra jų liudininkai. Apie tai prašom pranešti KLB raštinei tel. 588-6225 (Toronto Lietuvių namų III aukšte)

KLB Toronto apylinkės tarybos SUSIRINKIMAS šaukiamas 1991 metų birželio 25, antradienį, 7.30 valandą vakaro, Toronto Lietuvių namuose, Gedimino menėje.

NUMATOMA DARBOTVARKĖ:

1. Registracija
2. Susirinkimo atidarymas
3. Darbotvarkės priėmimas
4. Prezidiumo sudarymas
5. Pereito susirinkimo protokolo skaitymas
6. Reikalai kilę nutarimus vykdant
7. Pranešimai
8. Diskusijos
9. Apylinkės valdybos rinkimai
10. Susirinkimo uždarymas, Tautos himnas.

Toronto apylinkės tarybos nariai, organizacijų atstovai ir visuomenė kviečiami dalyvauti.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Toronto ateitininkai mini 80

m. sukaktį nuo pirmo "Ateities" numerio išleidimo, kuriame buvo išspausdinti prof. P. Dovydaičio "3 pagrindiniai klausimai". Šeštadienį, birželio 15, metinės šventės proga ruošiamas simpoziumas. Pradžią 10 v. r. Seselių namuose, kur bus laikomos Mišios, po to įžodis, pietūs ir 1 v.p.p. įvyks simpoziumas tema "Trys pagrindiniai klausimai 1911 ir 1991 metais". O tie klausimai yra: 1. Kas mes esame, kuo save vadiname? 2. Kokia yra mūsų aplinka, ką matome apie save? 3. Kokios yra mūsų pareigos, siekia ir keliai prie jų. Bus supažindinta, kaip tuos klausimus pristatė prof. P. Dovydaičis 1911 m. ir ar tie klausimai dar yra aktualūs po 80 metų. Simpoziume dalyvauja: dr. O. Gustaitienė, St. Dargis, B. Sakalas, D. Grajauskaitė, dr. R. Petrauskas ir R. Sakalaitė-Jonaitienė. Moderatorius – V. Kolyčius. Visuomenė kviečiama dalyvauti. V.K.

Antrąjį "Baltijos kelio" eitynių dalyviai pasirinktinai 50% uždirbtų pinigų galės skirti: Toronto slaugos namų statybai, sportininkų išvykai į Lietuvą paremti ar Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso reikalams. Visi kiti pinigai bus perduoti humanitariniams tikslams Lietuvoje. KLB Toronto apylinkės valdyba kviečia visus eitynėse gausiai dalyvauti.

Eitynės įvyks birželio 16 d. nuo 8 v.r. iki 10 v.v. Žygiavimas prasidės Harbourfront, 235 Queens Quay West. 25 km maršrutas: palei ežerą per High Park, Bloor ir College gatvėmis, palei Lietuvių namus, Prisikėlimo parapiją, Latvių namus, Broadway gatve per Estų namus ir atgal iki Harbourfront, kur eitynės baigsis. Platesnė informacija KLB raštiniame: 1573 Bloor St. W., tel. 588-6225.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Toronto lietuvių choras "Volungė" skris Lietuvon liepos 12 d. atlikti dviejų savaitių koncertinę viešnagę. Koncertai yra numatyti Vilniuje, Trakuose, Kaune, Šeduvoje, Palangoje, Nidoje ir Kretingoje. Šia proga choras kviečia visuomenę į savo išleistuvinį koncertą "Tegul skamba mūsų dainos..." Jis įvyks liepos 10, trečiadienį, 7.30 v.v. Prisikėlimo parapijos salėje. Koncertui vadovaus muz. Dalia Skrinškaitė-Viskontienė, "Volungės" steigėja, vadovė ir dirigentė. Jame dalyvaus į Lietuvą vykstantys trisdešimt trys choristai, kompozitorius ir akompaniatorius muz. Jonas Govedas, solistai Anita Pakalniškytė-Puodžiūnienė ir Jonas Vaškevičius-Vaskas. Stalų bei pavienių bilietų užsakymus priima Nijolė Simonavičienė tel. (416)-239-7226.

KLK kultūros draugijos "Žiburiai"

metinis narių susirinkimas įvyks birželio 20, ketvirtadienį, 7.30 v.v., "Tėviškės žiburių" palatpose Anapilyje. Valdyba kviečia visus narius gausiai dalyvauti.

Gerojo Ganytojo misijos salėje Wasagoje birželio 30, sekmadienį, po 11 v.r. Mišių rengiama vasaros mugė. Bus skani namuose keptų pyragų, lietuviško kugelio ir kopūstų su dešrelėmis, taipogi įvairių prekių. Visi kviečiami mugėje dalyvauti.

Wasagos lietuvių moterų būrelis

Gauta iš Punsco garsinė vaizduotė, kurioje nufilmuota tenyškčių lietuvių demonstracija, smerkianti tragiškuosius įvykius Vilniuje 1991 m. sausio 13 d. Pirmoje dalyje matyti demonstracija Punske su Lietuvos vėliavomis, Vyčiu, plakatais, orkestru. Kalbėtojų tarpe buvo ir vienas Lietuvos aukščiausios tarybos deputatas lenkas, kuris kalbėjo lietuviškai ir pareiškė, kad ryšium su sovietiniu išpuoliu Vilniuje pasibaigė lietuvių ir lenkų santykių krizė. Buvo perskaitytas laiškas JAV prezidentui ir įteiktas ambasados pareigūnui. Antroji demonstracijos dalis įvyko Varšuvoje prie Sov. Sąjungos ambasados. Dalyvavo lietuviai iš visos Lenkijos. Kalbėtojų tarpe buvo ir lenkų veikėjų. Ši vaizduotė yra punskiečių globoje.

"The Toronto Sun" birželio 7 d. laidoje rašo, kad James Baker, JAV užsienio politikos vadovas, pareiškęs NATO kolegoms, kad Sov. Sąjunga turi labiau susirūpinti realios rinkos ekonomika, statyti valstybę, paremtą įstatymų taisyklėmis ir laisvais rinkimais. Pirmiausia sovietai turi patys sau padėti. Tik tuomet bus reikšminga Vakarų pagalba. Jie turi paisyti ir taikingų Baltijos kraštų siekių, derybomis su jais sudaryti sutartį, kuri įgalintų savivaldą, kurios jie pageidauja.

Studija apie socialinių žmonių gyvenimą, tvarkomą demokratiniiais pagrindais, parašė ir išleisdino "T2" bendradarbis torontietis Vincas Ignaitis. Pirmą jos laida išleista Lietuvoje mažai tiražu. Antra jos laida išleista Toronte pavadinimu "Žmonių socialinis gyvenimas". Leidėjas – autoriaus šeima. Ši studija gaunama "T2" administracijoje ir lietuvių parapijų spaudos parduotuvėse. Vietoj nustatytos kainos – auka "Pagalba Lietuvai vajui". Besidomintys demokratijos įgyvendinimu Lietuvoje ir kitur šioje studijoje ras nemažai originalių minčių bei samprotavimų.

Nauja KLF vadovybė

Kanados lietuvių fondo naujai išrinktos tarybos posėdis įvyko gegužės 30 d. Toronto Lietuvių namuose. Jame pasiskirstyta pareigomis: tarybos pirmininkas Paulius Kuras, tarybos sekretorė Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė. Valdybai pirmininkaus Vaidotas Vaičiūnas, sekretorė Lina Kuliavienė. Iždininku pasiliko K. Čepaitis, vicepirmininku paskirtas Jonas Stankus ir nariu G. Skaitys. Pelnso skirstymo komisiją sudaro – J. Pleinys (pirmininkas), kun. J. Staškus ir KLB atstovas Alg. Pacevičius. Stipendijų komisija: pirm. dr. A. Dailė (tikimasi, kad pasiliks), J. Kristolaitis, A. Karkienė, G. Paulionienė ir L. Balsienė. Investicijų komisija bus netrukus sudaryta. Posėdyje priimta dešimt naujų narių, kurių įstojimas pakėlė KL fondo narių skaičių iki 1,993. RSJ

Valstybinio Lietuvos muziejiaus direktorius Henrikas Paulauskas, lankydamsis Kanadoje, aplankė dalininkės Sofijos Remerienės kapą St. Adelės vietoje (netoli Montrealio). Apie jos daile H. Paulauskas yra parašęs knygėlę "S. Remerienė" ir išleisdinęs Vilniuje 1989 m. Dalininkės mergautinė pavardė – Dembovskytė. Ji buvo ištekęsija už Eugenijaus Remerio ir kurį laiką gyveno Tytuvėnuose. Jų vienas sūnus (Romer) gyvena Belgijoje, o kitas – Kanadoje. Iki šiol tai nebuvo žinoma Kanados lietuviams. Ji buvo išstremta Sibirian su savo vyru 1941 m. Vyrras ten ir mirė. Sofijai pavyko 1943 m. išvykti užsienin. Ji mirė 1972 m. rugpjūčio 23 d. Montrealyje.

"The Toronto Sun" dienraštį Gena Intrator 1991. V. 26 rašė, kad Lietuvos ministeris pirmininkas Gediminas Vagnorius užtikrinęs kanadiečius, kad jo kraštas yra pasirošęs ekonominiams ryšiams su Vakarų demokratine šalis. G. Vagnorius, 33 metų amžiaus, išrinktas ministru pirmininku š. m. sausio mėnesį, pareiškęs žurnalistams, kad jis Kanados politikams ir verslininkams pažymėjęs, jog Lietuva yra geriau pasiruošusi su Vakarais prekiauti negu Sov. Sąjunga. Gabija Petrauskienė, KLB valdybos vicepirmininkė, kuri koordinavo ministerio pirmininko kelionę Kanadoje, taipogi pareiškusi, kad Kanados valdžios pareigūnai ir verslo atstovai šiltai ministerį pirmininką priėmė ir domėjosi jo pasiūlymais.

Ar jau parėmė Kanados lietuvių kultūros muziejų?

IESKAU namų prižiūrėtojos ir geros virėjos, kuri galėtų dirbti ir gyventi nuo sekmadienio vakaro iki penktadienio vakaro. Skambinti tel. 251-0798 Toronto ir 822-9139 Missis-saugoje.

IESKAU NERŪKANČIOS MOTERS nuo rugsėjo mėnesio atlikti namų ruošos darbus ir prižiūrėti vaikus. Yra vieta gyventi kartu. Skambinti tel. 887-1392 Markham rajone.

MONTREAL

Montrealio šauliai gegužės 19 d. lankė savo vienišnių kapus. Pagal Karaliaus Mindaugo šaulių kuopos pirm. A. Mylę net 32 šauliai čia yra palaidoti. Kartu dalyvavo kun. J. Aranauskas pravedė maldas ir pašventino dviejų šaulių paminklus.

Kun. Izidorius Sadauskas gegužės 26 d. seselių namuose rodė vaizduotę iš pernykštės kelionės po Europą. Didensė dalį sudarė Dievo Kūno procesija Punsco lietuvių parapijoje. Vaizduotė labai gerai įrašyta, tik gaila, kad žiūrovų nedaug susirinko.

Loretos Čičinskaitės ir Mark Castenheiro jungtuves gegužės 25 d. palaikino klebonas kun. Stasys Šileika Šv. Kazimiero šventovėje. Jaunuosius lydėjo keturios poros pamergių-pabrolių. Vaisės

buvo L'Ambience Rana restorane. Pradžioje visos pamergės ir keturios Loretos draugės, pasipuošusios tautiniais drabužiais, įspūdingai pašoko kepurinė. Šokį paruošė dr. Remigijus Satkauskas. Po vaišių jaunieji povestuvinė kelionė išvyko į Jamaiką.

Kapitonas Antanas Žiukas vedė Gloria Theoret Westmount Park šventovėje birželio 1 d. Vaisės įvyko AV parapijos salėje.

Rėginos ir Algio Kibirkščių dukrelė pakrikštyta Ievos-Melanijos vardais.

A. a. Liudvikas Klimas, 52 m. amžiaus, mirė gegužės 28 d. Burlingtone. Iš Šv. Seimos šventovės gegužės 31 d. palaidotas Two Mountains, Que., kapinėse. Liudi keturi sūnūs, duktė, brolis ir kiti giminės. B.S.

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

atstovauja šiom bendrovėm:

- * ROYAL INSURANCE CO. OF CANADA
- * PRUDENTIAL ASSURANCE CO. LTD.
- * ZURICH INSURANCE CO.
- * CANADIAN PROVINCIAL INSURANCE CO.
- * (Canadian Insurence Management – CIM)

Draudos pagrindinis tikslas yra pilnai atlyginti už atsitikusias nelaimes.

SVARBU:

TURĖTI GALIMYBĘ apdrausti įvairius sunkiau apdraudžiamus atvejus.

PRITAIKYTI DRAUDIMĄ pagal kliento nuosavybių, apyvartos, darbo reikalavimus.

PARŪPINTI galimai pilnesnį draudimą, nes kur tik spraga – ten ir bėda.

KREIPKITĖS:

TEL.: 722-3545

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš \$29,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	8 1/2%	Taupymo – special.	5 1/2%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5 %
1 metų	7 1/2%	Taupymo – kasdienines	5 %
180 d. - 364 d.	7 1/4%	Einamos sask.	3 1/2%
120 d. - 179 d.	7 %	RRIF – RRSP – term.	8 3/4%
60 d. - 119 d.	7 %	RRIF – RRSP – taup.	5 1/2%
30 d. - 59 d.	7 %		

IMA UŽ:

Nekilin. turto nuo 10 %, asmenines – nuo 11 %

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00- 3.00	—
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00- 7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00- 6.00

BALTIC CONSTRUCTION

Namų įrengimai ir pataisymai:
* medžių pjūviai * tvoros * dalyžams * stogai * prieplaukos (decks) * įvairūs cemento darbai (masonry) * "drywall" * "security" sistema

[kainojimas nemokamas. Pensininkams nuolaida.